

PUTTKAMER-SZATHMÁRY ALTERNATÍV ÓVODAPROGRAM



TARTALOMJEGYZÉK

	oldal
<i>Bevezetés</i>	3 - 4
Nevelési koncepció	5
Puttkamer-Szathmáry Alternatív Óvodaprogram célkitűzései és feladatai	6-7
Puttkamer-Szathmáry Alternatív Óvodaprogram gyakorlata	8
<i>Alapfeladatok</i>	
Érzelmi-erkölcsi nevelés	9 - 10
<i>Értelmi nevelés</i>	11 - 12
Egészséges életmódra nevelés	13 - 15
Szocializálódásra segítő nevelés	16 - 18
Anyanyelvi nevelés	19 - 20
Anyanyelvi irodalom, vers, zene	21 - 22
Korai többnyelvűség német.horvát nyelvi nevelés	23 - 24
<i>Tevékenységi formák</i>	
Tevékenységekben megvalósult tanulás	25
A néphagyományőrzés a nevelés folyamatában	26 – 27
Verselés, mesélés	
Játék	28 - 32
Mozgás	33 - 35
Zenei nevelés-ének zene, énekes játék, gyermektánc	36-37
Vizuális tevékenységek	38 - 39
<i>Munkajellegű tevékenységek</i>	40 - 41
Külső világ megismerése	
Környezet esztétikája	42
Külső világ tevékeny megismerése	43
Környezet védelem	44
Környezeti nevelés és néphagyomány ápolás	45 - 46
<i>Az óvodai élet szervezeti felépítése</i>	51 - 54
A program megvalósításának feltételei	55
<i>Felhasznált irodalom</i>	58 - 60

B E V E Z E T É S

A jelenkor történelme gyors és széleskörű átalakulásokat tartalmaz. Magyarország csatlakozása az unióhoz lényeges strukturális és tartalmi változásokat igényel az oktatás és képzés területén is. Az új munkaerőpiac elvárásai régiós gondolkodást többnyelvűséget, minőséget feltételeznek, amire fel kell készítenünk a következő generációkat.

Ezt a felkészítést már az óvodában el kell kezdeni.

Sopron sajátos történelmi és földrajzi helyzeténél fogva, korán felismerte, hogy "Európa kulcsát" nagymértékben a határok mentén élő nemzeti kisebbségek hordozzák. Itt a többnyelvűség és a határon átnyúló közös programok hagyománnyal rendelkeznek, sőt mindennapos gyakorlattá váltak. Az általunk képviselt program soproni nyelvelsajátítási módszere „Egy személy egy nyelv” „Eine Person – eine Sprache” már 1994 -óta valóság a Sopron környéki óvodákban (Ágfalván 1994, Fertőrákoson 1994 és Bánfalván 1997)

A közös európai jövő pedagógiai elvárásainak teszünk eleget Alternatív Óvodaprogramunkkal. Megteremtjük a jövőendő Európai Ember alapszintű képzését ;a határon átnyúló, közös környezeti neveléssel, a régióban élő három nemzetiség nyelvének, hagyományainak, kultúrájának átörökítésével, . túllépve az eddig alkalmazott kétnyelvű foglalkozási formán.

A **Többnyelvű Szivárvány Óvoda** programja az Óvodai nevelés országos alapprogramjából indul ki támaszkodva a Schlaumäuse számítógépes programra valamint a Goethe Intézet által kidolgozott Hans Hase német nyelvi programra.

Célunk egy **többnyelvű fórum** létesítése Sopronban, mely három nyelvű – magyar, német és horvát-alapszintű képzési és kulturális feladatot lát el regionális szinten, határon átnyúló közös programokkal kísérve.

A soproni Többnyelvű Szivárvány Óvoda Regenbogen Kindergarten Cuvarnica Duga működését támogatja az **ELBE** Puttkamer – Szathmáry Többnyelvű Képzési és Kulturális Közhasznú Alapítvány, valamint a Goethe Intézet.

Reméljük, hogy az 1994 évben Szauer Ágnes és Tauber Ferenc főiskolai tanárok által Ágfalván és Fertőrákoson életre hívott korai kétnyelvű képzés fenti modellje, melyet az EYE Hungary Sopron Alapítvány támogatott, méltó utódra talál lelkes tanítványaik, kíváncsi, érdeklődő, kreatív a jelen történelmi elvárásoknak megfelelő munkájában.

Óvodai programunk elkészítése, közös munka eredménye, melyben részt vettek:

Őriné Strassner Henriett
Ferstlné Varga Márta
Csoltóiné Szalai Márta
Stanglné Bujtás Réka,

Sopron, 2003.

Alapprogramunkat folyamatosan fejlesztettük és intézményünk működését a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal 2019.12.31. nyilvántartotta.

Módosítás: 2018.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma 15332/2018/KOZNEVSTRAT számú határozatával a Puttkamer-Szathmáry Alternatív Óvodaprogramot 2018. április 26-án jóváhagyta.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma VIII./2281/2020/KOZNEVIG számon a Többnyelvű Szivárvány Óvoda– Regenbogen Kindergarten – Cuvarnica Duga -t mint egyedi megoldásokat alkalmazó intézményt a 2019.évi LXXX.törvény 9.§ (8.) bekezdése alapján 2020. 01.01-én nyilvántartásba vette.

Emőke v.Puttkamer-Szathmáry

szerző, szerkesztő

PUTTKAMER-SZATHMÁRY ALTERNATÍV ÓVODAPROGRAM CÉLKITŰZÉSEI, FELADATAI

1. Egyetemes keresztény értékek közvetítése
2. Óvodai nevelésünk elvei
3. Kulturális átjárhatóság-jártasság
4. Nemzeti kultúra ismerete, őrzése, továbbadása, hazaszeretet
5. Identitástudat
6. Történelmi értékrend kialakítása
7. Környezetvédelem
8. "Európai tulajdonságok: "érdeklődés az ismeretlen iránt,
nyitottság
tolerancia
kommunikációs készség
felelősség-minőség tudat

Egyetemes keresztény értékek közvetítése.

A 2000 éves keresztény eszmeiség átszötte a múlt kultúráját, meghatározta az általános erkölcsi alapokat, formálta az életvitelt és a gondolkodásmód részévé vált. Mindezek hatása napjainkban is érzékelhető, ezért döntő jelentőségű az óvónő személye, kultúrája, hivatástudata, felkészültsége, ismerete; amit ki sem mond, azt is érzékeli a gyermek. Fontos, hogy őszintén közvetítse az egyetemes értékeket, melyhez segítséget nyújt a többnyelvűség, a környezethez természethez való kapcsolat kiépítése. Igyekezzen megtanítani a gyermeket, szeretetteljes empátiára, másokkal való szolidaritásra, hogy tiszteljen minden élőlényt, az emberi méltóságot, önmagát, társait és a felnőtteket, akik példaképpül szolgálnak a mindennapos együttlétben.

Óvodai nevelésünk elvei

- „Megszemélyesítjük“ a nyelveket
- Komplex foglalkozások
- Élménypedagógia alkalmazása (5 érzékszerv segítségével)
- Magyar identitástudat (Goethe idézet)
- Környezeti nevelés – egészséges életmód
- Média használata, azok integrálása

A pedagógiai munka alapelvei megegyeznek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának irányelveivel. Fő hangsúlyt kap az anyanyelven kívül a magyar, német és horvát nép hagyományainak, szokásainak, kulturális értékeinek átörökítése, az identitástudat kialakítása, amelyet az "Egy személy egy nyelv" módszer a nyelv folyamatos, rendszeres, a kommunikációs helyzetekben való ösztönös használatával magas szinten teljesít. Az óvodai foglalkozások az élménypedagógiára épülnek, a hagyományok elemeinek (versikék, mondókák, dalok ünnepek stb.) reprodukálásán kívül a gyermek életkori sajátosságának megfelelően a folyamatos beszéd-készség kialakítására törekednek komplex foglalkozásaink segítségével. A médiákkal való egészséges bánásmód illetve azok integrálása a foglalkozásainkban felkészítik a gyerekeket a jövő kihívásaira.

A korai gyermekkorban történő nyelvsajátítás során az a döntő szempont, hogy a gyerekek a nyelv struktúráit magyarázat nélkül természetes módon életkoruknak és körülményeiknek megfelelően, játékos formában sajátítsák el. A második nyelv elsajátítása hasonló stratégiával (utánzással) történik, mint az anyanyelvé, ami nem befolyásolja negatívan a kognitív fejlődést, valamint az iskolaérettségnek megfelelő anyanyelvi szintet. A két ill. többnyelvű gyerekek teljesítőképessége magasabb, a multikulturális társadalom felé

nyitottabbak, hiszen a nyelvelsajátítás a hagyományőrzésen keresztül az adott kultúrába beágyazva történik.

Kulturális átjárhatóság

A nyelvi sajátosságok az "évgyűrű" kínálta lehetőségek és az ünnepnapok lehetővé teszik a másság és a hasonlóság megérzését, átélését, későbbi megértését. Így érjük el a kívánt európai szellemiséget. Játszva, énekelve, táncolva, szagolva és ízelve. A kultúrák és a nyelv megérzése, elsajátítása képezik a hidat, az átjárhatóságot, amely alapfeltétele a békés, harmonikus együtt- egymás mellett élésnek Európában.

Nemzeti kultúra ismerete, őrzése, továbbadása, a haza szeretete

Óvodai programunk fontos része a néphagyományok őrzése. A jövő generációi az Európa - Unió egyik tagországának kultúrájában és nyelvi sajátosságaival nőnek fel. Az identitástudatuk kialakításában, helyük megtalálásakor fontos háttérrel, biztonságot nyújt az anyaország nemzeti kultúrája. A haza fogalmának megismerését, szeretetének elmélyítését, a korai gyermekkorban kell kezdenünk. (A részletes foglalkozási tematikát a Néphagyományőrzés a nevelés folyamatában c. fejezetben taglaljuk.)

Identitástudat

A több nyelven felnövő gyerekekről sokszor azt híresztelik, hogy identitástudat zavara van. Pontosan a többnyelvűség teszi lehetővé, hogy ráérez az anyanyelv – anyaország és a szomszédos országok kultúrájának ízére. Mindazok, akik két vagy több kultúrában nőttek fel, érzik, és tudják, hogy hová tartoznak, melyik áll hozzájuk közelebb. Ugyanakkor meg tudják szeretni a "másikat", is, és kíváncsiak az ismeretlenre. A jelen történelmi helyzetben sok embernek kell megismerni ezt az új életérzést, hogy működni tudjon az Európai Unió.

Történelmi értékrend kialakítása

A mindenkori generáció csak egy láncszem a történelem függőjén. Jelenleg a lakosság kis részében él 3 generáció együtt a családban, ahol a hagyományok, szokások átörökítése megtörténik. A többnyelvű hagyományőrző program lehetővé teszi ennek a hiánynak a pótlását. A családon túl a régió történelmi hagyományai is fontos biztonságot ad az ott élő embereknek, melyekkel a gyermekkorban kell megismerkedni. Pl. Sopron történelmi borvidéke már hosszú idők óta biztosít egzisztenciát az itt élő magyar, német és horvát származású embereknek, akik sok mindent tanultak és tanulnak a mai napig is egymástól.

Környezetvédelem

A környezeti nevelés és környezetvédelem a többnyelvűség segítségével sokoldalúan megvalósítható feladat. Elképzeléseink szerint e témájú határon átnyúló programjaink tevékenyen hozzájárulhatnak ennek a fontos közös európai feladatnak a megoldásához, és támogatja az új kapcsolatok kiépítését is.

„Európai” tulajdonságok

Nyitottság, érdeklődés az ismeretlen iránt a motorja egy új kapcsolatrendszer kialakításának, melyet a kíváncsiság segítségével folyamatossá tehetünk.

Az együttélés a mássággal iskolázza és fejleszti kommunikációs készségünket, növeli az ismeretlen iránti toleranciát. Kíváncsiságunk mindig felszólít az új felfedezésére. Mivel a humanitás alapelvei vezetnek cselekvéseinket, felébred a felelősségtudatunk és tevékenységünk kísérőjeként a minőség tudatunk, melyet udvarias formában ki is fejezünk, előkészítve a szabad piac tisztességes útjait. Ezen tulajdonságok előkészítését a korai gyermekkorban kell elkezdni.

A PUTTKAMER-SZATHMÁRY ALTERNATÍV ÓVODAPROGRAM GYAKORLATA

Az óvodai élet szervezésének elvei

A Többnyelvű Szivárvány Óvoda-Regenbogen Kindergarten-Cuvarnica Duga a soproni Lőverekben az erdő közelében egy kertes családi házban optimális feltételrendszert, körülményeket biztosítva működik.

- az SZMSZ tartalmazza az intézményrendszer működésének, házirendünk a szociális együttélés szabályait
- egy csoportban, maximum 16 gyermekkel foglalkozik 3 óvónő, 1 dajka, a kuratórium elnöke
- szülőkkel, partneróvodáinkkal (Wiener Neustadt, Kópháza, valamint nemzetiségi kisebbségekkel és a pedagógiai szakszolgálattal együtt működik)

Az óvodai élet megtervezésének elvei

- Heti terv, napirend
- Csoportnapló három nyelven havi lebontásban

A csoportban egyszerre jelenlévő két különböző nyelvet (magyar, német) beszélő óvónő támogatja és kiegészíti egymást a foglalkozások alatt. Előnyös, ha a magyar nyelvet képviselő óvónő érti a német nyelvet, de nem szükségszerű. Mindegyik óvónő egy-egy nevelési terület alapos ismerője, így közvetlenül lehetőség nyílik a tapasztalatcserére.

Az idegen nyelv használatához megteremtjük a hozzá tartozó kultúra légkörét. A nyelvsajátítás témáját az adott helyzethez igazítjuk állandó ismétléssel, szeretetteljes nyugodtsággal kísérve.

A visszatérő napi rítusaink segítenek a nyelvek megismerésében, elfogadásában, használatában.

Kezdetben a gyerekek magyarul szólítják meg mindkét óvónőt, az idegen nyelvet képviselő óvónő viszont mindig, minden helyzetben az idegen nyelvet használja.

Mivel a két óvónő megszemélyesíti a nyelvet, nem váltogathatja, mert ezzel megzavarja a gyermeket a nyelvi orientálódásában.

A hagyományápolás, a kultúra közvetítése, az autentikus személyek bevonása a nyelvsajátítási folyamatba elengedhetetlenül fontos része a foglalkozásoknak.

A környezeti nevelésben az osztrák óvodákkal való együttműködés lehetővé teszi a másik nyelv használatát, az adott helyzeteknek megfelelő alkalmazását.

Figyeljünk a demokratikus együttélés alapszabályainak közvetítésére.

Barátságos hangszílyal, kijelentő módban- ne tagadó formában- használjuk a nyelveket.(pl.Éhes vagy? Nem vagy éhes?)

Tanítsuk meg a gyerekeket választani és dönteni, ne döntsünk helyettük, csak vészhelyzetekben.

Segítsük őket konzekvensen megvalósítani döntésüket, és arra is, hogy szükség esetén el tudják fogadni az idegen döntést.

Gyakoroljuk a médiumokkal való helyes bánásmódot.

Az alternatív óvodaprogram az alapprogramban megjelölt általános feladatokat a következők szerint tagolja:

- az érzelmi –erkölcsi nevelés
- az egészséges életmód kialakítása
- a szocializáció segítése
- az értelmi nevelés

Az érzelmi nevelés helye a programban

A hagyományörző szemléletű nevelés az óvodáskorú gyerek érzelmi, értelmi fogékonyságára alapoz. A program összetett tevékenységrendszeréből fakadó motivációk az érdekes élményekkel összekapcsolva, a gyermek érzelmi életében meghatározó változásokat idéznek elő. A különböző kultúrák elemei: a népi mondókák ritmusa, az énekes játékok mozgáselemei, hangulatörző népdalai, a népmesék varázslatos világa, stb. sajátos érzelmi hatást hordoznak.

A megismerési folyamatot érzelmek kísérik. Az érzelmek jelzik a gyereket ért hatások mikéntjét, egyben további értelmi aktivitásának motiváló erejévé válnak. Az érzelem- kifejezés egy része veleszületett. Később a gyermek utánzás útján megtanulja az érzelmeit kifejezni, és kezelni. Ezért is nagy a környezetében élők, az őt nevelők felelőssége.

Az érzelmi nevelés célja

- a gyermek biztonságérzetének megalapozásával az önbizalom erősítése az első én-kép megformálása, szocializálódás elősegítése.
- az aktív érzékenység megalapozása az emberi és természeti környezet hatásaira.
- a hagyományörzés és természetóvás motiváló hatásának folyamatos éltetése.
- az idegen nyelvek segítségével a különböző kultúrák érzelmek világának közvetítése.

A *családi* háttér ismeretében törekszünk megismerni, megérteni a gyerek érzelmi megnyilvánulásait. Alkalmat és lehetőséget teremtünk a gyermek pozitív érzelmeinek kiváltására:

- a testi szükségletek kielégítésével
- a derűs, biztonságos környezet létrehozásával
- a "kötődés"- szükséglet kielégítésével
- megerősítő, elfogadó magatartással
- értékek, élmények nyújtásával

A kisgyerek természetes igényeit; a gondoskodás iránti, a szabadság utáni vágyát rugalmas viselkedéssel és kiegyensúlyozott életmód nyújtásával elégítjük ki. Tudjuk, hogy a gyerek akkor fejlődik (fejleszhető), ha "szeretve érzi magát", mert elfogadjuk olyannak, amilyen. Számára fontos az állandó, megbízható, személyes kapcsolat.

Tudatosan törekszünk saját érzelmi kifejezőmódját hitelessé, sokszínűvé tenni, és a gyermeki érzésvilágba való beleélési képességét fejleszteni. Átérezzük, hogy a gyerek-óvónő és a gyerek-gyerek viszonyt az együttes tevékenységek élményei határozzák meg. Ennek tudatában alakítjuk a gyerek erkölcsi értékeit: szeretet, barátság, tisztelet. Formáljuk erkölcsi tulajdonságait, mint például a tettekeskedés, együttérzés, bátorság, kitartás stb. A gyerek intellektuális érzelmeit, - a kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a felfedezést, a sikert, az aktivitást - a néphagyományörzés és természetszeretet hatásrendszerével tudatosan ébren tartjuk, fejlesztjük.

Az esztétikai érzék alakításában a harmonikus környezet, zene, mozgás és népművészeti alkotások nyújtotta élményekre építünk.

Fokozzuk a szülőkben az igényt, hogy felelősséggel vegyenek részt gyermekük testi, érzelmi, értelmi fejlesztésében, felhasználva az óvoda nyújtotta lehetőségeket.

Az érzelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

"Az értelmi funkciók integrálódnak az érzelmi átélésekkel". (Kiss, 1987.). A tevékenység, a megismerés öröme gazdagítja a gyerek érzelmeit, ezáltal állandóan aktivitásra készíti. A valós világ jelenségeihez, a társakhoz és az önmagához való viszony kapcsolatrendszerében megtanulja érzelmeinek kifejezését, kezelését.

Erkölcsei érzelmei, tulajdonságai alakulnak, erkölcsi értékrendszere megalapozódik. Érzelmi élete kiegyensúlyozottá válik, amely alapul szolgál testi, értelmi, szocializációs fejlesztéséhez, fejlődéséhez.

Értelmi nevelés

Programunk játékba ágyazott, többnyelvű, hagyományörző tevékenységeivel kínálja a gyermeknek a változatos cselekvésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségeit.

A gyermeki tevékenység állandóságát folyamatos érdeklődési vágya tartja fenn, melyet kellemes testi érzés kísér.

Az érzelem a gyermeki érdeklődés egyik irányító, mozgató ereje, így az érzelmi állapot mindig a cselekvés értelmi elindítója. A gyermek, ami iránt érdeklődik, törekszik megismerni, így indul a megismerés folyamata. Ezek az érzékszervi - mozgásos sémák tapasztalatai indítják el a „tanulás” folyamatát. A többnyelvűségen keresztül fokozottan fejlődik kíváncsisága, absztraháló képessége.

Az értelmi nevelés célja

- a gyermek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése
- figyelemfejlesztés, az adott helyzetek felismerésének fejlesztése
- asszociáció, kíváncsiság felkeltése
- összefüggések, mennyiségek felismerése, emlékek tárolása, élmények lehívása

Megteremtjük a gyermek értelmi fejlesztéséhez szükséges optimális feltételrendszer egyensúlyát.

A játéktevékenységen keresztül megismerjük a ránbízott gyermekek egyéni sajátosságait. Megfigyeljük, ki mivel foglalkozik, mi érdekli, milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik, mennyire tud figyelni. A gyermekek játékában milyen élmények jelennek meg, amit "mintha" játékukban játszanak. Követjük, fejlesztjük képzeletüket, gyakoroltatjuk a megismerési funkciókat. Ha szükséges, élményeket nyújtunk, s olyan érzelmi hatásokat, amelyek megerősítik a cselekvésen keresztül szerzett ismereteket. Megfigyelésünk során tapasztalatokat gyűjtünk a gyermek mozgásfejltségéről: hogyan végzi az egyszerű mozgássorokat, a nagymozgásokat, milyen a szem-kéz, szem-láb koordinációja, a finom-motorikus mozgások szintje, a test ismerete (jobb, bal irány), a térészlelése. A megfigyelések az egyes gyermek értelmi képességszintjének megállapításához szolgálnak adalékkul, ez az egyéni fejlesztés kiinduló alapja.

Számontartjuk azokat a gyermekeket, akiknél nem tapasztalható belső szükségletből fakadó érdeklődés, nem fejtenek ki alkotó tevékenységet, a társas kapcsolatokban nem kezdeményezők. A családdal együttműködve alakítjuk ki az egyes gyermekhez igazodó módszereket, amellyel az érintett gyermeket elindítja a fejlődés útján.

Programunk tartalma jó lehetőségeket nyújt az olyan helyzetekre is, amikor a gyermekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket. Magyarázatkérésre, elgondolkodtatásra indítjuk őket, megoldás keresésére készítjük, hogy fedezzék fel a világot, éljék át az "aha" élmény örömeit. Fontos a motivációs helyzetek átgondolása és a gyermek értékelése. A pozitív megerősítés hatására megtanul bízni önmagában.

Az értelmi nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyerek érzékszervein keresztül, tapasztalat segítségével ismeri meg az őt körülvevő világot. A többnyelvűség, a hagyományápolás során átélt közös alkotó tevékenységek fejlesztik a gyermek értelmi képességeit, intellektuális élményeket kelt bennük, ez sikerre motiváló erő, és tettekre serkent.

A sikerélmények hatására az emlékezeti bevésés erősebb, és újraátélésre ösztönzi a gyermeket. Az érzelmi többlet fokozza értelmi fogékonyságát. A közös tevékenységek, beszélgetések során alakul kifejező és problémamegoldó készsége, fejlődik gondolkodása, összefüggéseket, mennyiségeket ismer fel.

A kétnyelvű foglalkozások fejlesztik asszociációs készségét. Eltárolja az őt érzékszervvel összekapcsolódó nyelvi élményeit, és az adott helyzetben „lehívja”, majd alkalmazza.

Az egészséges életmódra nevelés

Célja

- a gyermek testi szükségleteinek kielégítése
- egészség- és "testkultúrális" magatartáskészségek, szokások, megalapozás
- a családok egészséges életvitelének segítése, életmódbeli szokásainak befolyásolása
- a megelőzés fontosságának felismertetése.
- egészséges óvodai környezet kialakítása

Az egészséges óvodai környezet kialakítása

Barátságos környezet kialakítása, amely lehetőséget nyújt a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére, mindhárom kultúra tárgyainak jelenlétével.

Az egészséges életmód alakításának színterei: a csoportszoba és kapcsolódó helyiségei, a mozgásterem és az óvoda udvara valamint az erdő.

Az óvoda épülete

A helyiségek padló- és falburkolatai olyan anyagból készülnek, amelyek jól tisztíthatók, fertőtleníthetők, nem okoznak allergiás tüneteket.

A csoportszobák falai világosak, a helyiség nagy ablakai lehetővé teszik a többszöri levegőcserét, a természetes fény besugárzását. Javasolt párologtató beállítása, amely növeli a levegő páratartalmát. Minden csoportszobában (ha mód van rá, a többi helyiségben is) célszerű egy nagyméretű tükör elhelyezése, amelyben a gyerekek teljes magasságban láthatják magukat.

A berendezési tárgyak gyermekléptékűek, esztétikusak, természetes anyagból készülnek (fa, nád). A bútorok a gyerekek által könnyen mozgathatók, formai kivitelezésük, elhelyezésük zárja ki a balesetveszélyt. Elegendő hely esetén mozgásfejlesztő játékeszközök is elhelyezhetők.

A gyerekek által használt eszközök, játékok elérhető magasságú polcokon nyernek elhelyezést, így ők is tevőlegesen vesznek részt óvásukban, tisztántartásukban. Testi épységüket szolgálja a meghibásodott tárgyak, eszközök javítása, illetve használatból való kivonása.

A hagyományos és szükséges berendezések, játékeszközök elhelyezésén túl külön figyelmet igényel a kézművesek helyének megválasztása. Mindegyik fényigényes és a gyerek számára hozzáférhető térrel rendelkezik. Saját kis kertjükben megfigyelik,ápolják a tavasszal elültetett palántákat,gondozzák a virágokat.

A gondozási folyamathoz szükséges egyéb helyiségek

Az öltözőben a gyerekek váltóruhája, cserecipője, ruhája, sportfelszerelése külön jellel ellátott helyen van. Ajánlatos az öltözőben kifüggeszteni a családoknak szóló információs táblát. Az együttnevelés érdekében, fontos a folyamatos tájékoztatás az egészséges életmód szokásalakításáról is (étrend, mozgásfoglalkozás napja, kirándulások napja stb.).

A mosdóban a gyermek jellel ellátott törölközőjét, fésűjét, fogmosó felszerelését könnyen megtalálja. Körömkefe is rendelkezésre áll. A fertőzések elkerüléséhez hozzájárul a folyékony

szappanos kézmosó használata. A WC helyiségeket válaszfal határolja, tiszteletben tartva a gyerek személyiségjogait.

A mozgásterem berendezését biztonsági előírások, az óvodáskorúak részére készített mozgásfejlesztő eszközök befolyásolják. Fontos a padló csúszásmentessége, az ablaküveg védelme, és egy nagyméretű tükör beállítása. Balesetek ellátására mentőláda szükséges, amelynek ellenőrzése, feltöltése folyamatosan történik.

Az óvoda udvara

Az udvar változatos felületű: füves, kövezett, kavicsos. A napos és árnyas részek váltakoznak.

A homokozás a gyermek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, a homokozás, sarazás, a gyerek elemi, ősi szükséglete. A gyerek egészségének védelmében fontos a homok évenkénti cseréje, valamint naponkénti lazítása, locsolása. Jó, ha a homokozó tetővel fedett.

A természetes mozgások gyakorlására füves tér áll a gyerek rendelkezésére, ahol komplex mozgásfejlesztő szerek elhelyezése javasolt.

Az ivócsap használata megkívánja az egészségóvó magatartás-szokások alakítását.

A nagyobb méretű szilárd burkolatú felületet célszerű úgy kialakítani, hogy azt a gyerekek alkalmanként, adott időszakban (esős idő) vagy speciális mozgások gyakorlására használják, pl. labdapattogtató játékok, rollerezés, stb.

Egészségre nevelés, gondozás

Célja

Az egészség gondozásához szükséges készségek alapozása, több nyelven.

Feladataink

- a gyermekek egészségének védelme
- a gyermekek gondozása
- testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- edzettségének biztosítása

Óvodánk életritmusát a folyamatosság és a napirend rugalmassága jellemzi, melyben a gyermekek biztonsággal feltalálják magukat. Az óvodai felvételi után a gyermekekről anamnézist készítünk. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. A testi szükségletek kielégítése megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

A gyermek gondozásának feltétele az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációval közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetjük a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait.

Az óvodába lépés pillanatától kezdve biztatjuk a gyermeket az önálló testápolás, étkezés, öltözködés gyakorlására. A beszoktatás ideje alatt minden gyerekkel együtt végezzük a teendőket, hogy megtanulhassák a fogásokat, a testápolási szokások sorrendjét.

A gyermekek napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyagösszetételű legyen.

A gyerekek egészséges fejlődésének fontos feltétele az életkori sajátosságoknak megfelelő egészséges táplálkozás. Az elegendő napi vitamin szükséglet biztosítása érdekében a gyerekeket fokozatosan arra szoktatjuk, hogy a tízórai étkezés gyümölcsből és zöldségből álljon, hiszen ez nagyon egészséges és előkészíti a gyermekek gyomrát az ebédre. Lehetőség szerint közösen készítünk tízórait, megismertetve a gyerekeket a természetes alapanyagokkal, azok tulajdonságaival és az elkészítés folyamatával (kenyeret sütünk, gyümölcsöt, zöldséget tisztítunk stb.). Eme tevékenységek lehetőséget nyújtanak a hagyományos ételkészítési technikák kipróbálására is, mint pl.: tök, gesztenye, kenyérsütés, gyümölcs-,zöldségsaláta készítés.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak, a szülők segítségével megismerjük ezeket. Kellő toleranciával nézzük el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük őket az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak, közvetítjük a folyadék felvétel élettani szükségességét.

A helyes étkezési szokások kialakításában fontos szerep jut az esztétikus terítés és mindhárom kultúra étkezésének megismerésére, alkalmazására.

A testápolás a gyermek tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozását szolgálja. A gyermekek ápolása közben beszélgetünk velük, hogy kívánságuk, kérdésük szerint tudjunk segíteni. Az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztításához, a WC használatához úgy teremtünk intim feltételeket, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhessék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, és alapot nyújt a gyermeki önállóság és érzésvilág alakulásában. A gyermek ruházata kényelmes, könnyen fel- és levehető,

praktikus legyen. Kérjük a szülőket a réteges öltözködésre. Kirándulásaink alkalmával esőkabátot és gumicsizmát is viselünk.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését. Nagy élményt jelent a gyermekeknek a népi sportjátékok gyakorlása is. Fontos hogy a gyerekek minden évszakban minél több időt töltsenek a szabadban. A jó levegő, a napfény és a víz a gyermekek edzését segítik, és növelik szervezetük ellenállóképességét is.

A pihenés, az alvás az óvodás gyermek egyéni alvásigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. A nyugodt pihenés feltétele a harmónia, a csend és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés és azt követően az altatódalok dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljük át a gyermekek az altatódalok, altatózene hatására kialakult szendergés állapotát.

A csendes hangvétel, a kedvenc alvójáték, az otthonhoz kapcsolódó tárgy mind erősítik a gyermek biztonságérzetét. A nem alvó, a korábban ébredő gyerekek lehetőségét nyújtunk a csendes tevékenykedéshez (rajzol, mesekönyvet nézeget, sző, stb.).

A szocializálódást segítő nevelés

"A gyerek szocializációja a szülők egész személyiségének és nem nevelési intencióinak függvénye" állítja dr. Buda Béla (1988.). A szocializálódás alapja a gyerek biológiai fejlődését segítő, gondoskodó környezet kommunikációs kapcsolatrendszere.

A többnyelvű hagyományőrző nevelés közös tevékenységei, a különböző kultúrák hagyományai megteremtik az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszerét. A többnyelvűség és a hagyományőrzés sajátos teret nyújt a gyerek szocializálódásához. Így a játékban megjelenő hagyományápoló tevékenységekben gyakorolja az önkifejezés formáit, a társas érintkezés mintáit, a közös élmények hatására valamit megérez a közösség ősi összetartó erejéből. Ha az óvónő "ölelő" szeretete átsegíti a gyermeket a kapcsolatfelvétel nehézségein, és mindezt melegséggel teli élmények, társaktól kapott elfogadó jelzések erősítik, a gyerekekben létrejön az a biztonságérzet, ami további szocializálódásának alapja. A gyermek ebben az életkorban érzelmi fogékonysága által nem a verbális elemekre, hanem a metakommunikációra érzékeny. Ha a tekintet, a gesztus, a mimika, a testtartás, a térköztávolság összhangban áll a szóbeli közléssel, a gyerekekben felébreszti a kipróbálás, az utánzás vágyát, a felnőtt viselkedése minta lesz számára.

A szocializálódást segítő nevelés célja, feladatai.

- az együttéléshez szükséges készségek, jártasságok formálása
- a szocializálódáshoz szükséges erkölcsi, akarati tulajdonsági jegyek alapozása
- "kiegyensúlyozott, boldog gyerek - állapot" létrehozása
- reális ÉN-kép, pozitív értékrend helyes viselkedés kialakítása

A szocializálódás alakulásának szinterei:

- a beszoktatás időszaka
- együttlét a mindennapokban
- óvodai ünnepek

A beszoktatás időszaka

Az óvodakezdés első benyomásai óvodai "életre szóló" élményeket adnak, meghatározzák a gyermeknek, szülőnek egyaránt az óvodához való viszonyát és a létrejövő kapcsolat minőségét. A programban ez a közismert tény válik a szocializációs nevelés mozgató erejévé.

A beszoktatás célja

A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza további szociális viselkedésének alakulását.

A gyermek óvodába lépése előtt kapcsolatot teremtünk, ismerkedünk a családdal, és az óvodába kerülő gyerekekkel. A szülőkkel együttműködve segítjük a gyermeket az "átvezetés" időszakában. (A szociokulturális benyomásokról a családlátogatás után készítünk feljegyzéseket).

Meghívjuk a szülőt a gyermekkel együtt, látogassanak el a csoportba, így az együttlét újbóli találkozásra készlet.

Fontos a kölcsönös megegyezés a fokozatos beszoktatás kezdési időpontjában és menetében, a szülő kérésének figyelembe vétele, az "anyával együtt" történő beszoktatás lehetőségének megteremtése.

A nevelési év kezdetén a csoportban lévő gyermekeket az új társ (társak) elfogadására hangoljuk. Fontos, hogy biztonságérzetük tudatában várják és nyílt odafordulásukkal segítsék érkező új társukat.

Ismerkedő játékdélután szervezünk, a régi és új, illetve csak az új szülők és gyermekek számára. Fontos az oldott légkör megteremtése, ahol a beszélgetések során az új szülők pozitív benyomásokat kapnak, érdeklődéssel várják a majdani közös élményeket. Az óvodába lépéshez barátságos, melegséget árasztó környezetet alakítunk ki, kuckókkal, tevékenységre készítő eszközökkel.

Az óvodához szoktatás kezdeti időszakában mindkét óvónő egész nap a csoportban tartózkodik. Szeretetteljes magatartással, az egyes szülőhöz, gyermekhez elfogadó odafordulással segítünk az "átállás" nehéz folyamatában. (A gyermeknek sokat segít, ha a szülő is elfogadja az óvónőt). Az érzelmi kötődések mielőbbi létrejöttéhez hitelesen alkalmazzuk a megerősítés, a dicséret személyre szóló formáit. Ez a régebben járó gyermekekre is ösztönzően hat, az új társakkal való törődést utánzással ők is gyakorolják. Az évközben érkezők fogadásában is körültekintőek vagyunk.

Együttlét a mindennapokban

A beszoktatás időszakában szerzett pozitív érzelmi benyomások segítik a gyermeket a szociális tanulás folyamatában.

Az egyes gyerek szociális viselkedési készségének szintjét befolyásolja a gyermek kommunikációs fejlettsége. A gyermek az egymás mellett játszástól az együttjátszásig, majd az együttjátszás és tevékenykedés során a "mintha" helyzetekben viselkedést gyakorol, tapasztalatokat szerez, alakul szociális készsége. A viselkedést megerősítő jelzések segítik a gyermeket a kommunikációban, és abban, hogy megtanulja értékelni saját és mások cselekedeteit, megtalálja helyét a csoportban. Az életkorra jellemző gyermeki "kódolást", jelzésvételt a beszéd mellett a metakommunikációs hatások erősítik meg. A közösen átélt élmények a gyermekben az újra meg újraátélés vágyát erősítik, az együttműködés reményében alkalmazkodásra serkentik. Ez egy olyan spirál, amelyben a szociális viselkedéskészség egyre magasabb szinten jelenik meg.

A beszoktatási időszakban megteremtett bensőséges kapcsolatokat a mindennapok tevékenységformáiban, a gyerek szocializációs fejlődése, fejlesztése érdekében ápoljuk. Lényegesnek tartjuk a gyerekekkel a reggeli "érintős" kapcsolatteremtést. A különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyerekeket megkülönböztetett szeretettel, figyelemmel segítjük, amit a 16 fős csoportlétszám ideálisan támogat.

Lehetőséget nyújtunk arra, hogy a gyermek gyakorolja azokat a viselkedési, udvariassági formulákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek. A közös élményekkel az összetartozás érzését erősítjük. A csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrend segíti elfogadtatni a gyermekkel a csoport viselkedési szabályait.

Óvodai ünnepek

A program tartalmából fakad, hogy a néphagyományörzés erősíti az óvodai élet hagyományait és a népszokásörző és a természetóvó jeles napokkal gazdagítja azt. Egy-egy eseményt mindig izgalmas készülődés előz meg. Ez az ünnepre hangoló örömteli közös tevékenykedés a gyerekek szociális viselkedésére maradandó hatást gyakorol.

A mindennapokhoz kapcsolódó gyermeki élet ünnepei

Hagyománya van a gyermekek **születésnap**i köszöntésének, számukra ez várva-várt esemény. A gyermek központba kerül, társai ráfigyelnek, vele törődnek, őt "ünneplik".

A gyermekek számára fontos ünnep az **anyák napja**. Az anya köszöntésére a gyermek érzelemmenteli aktivitással készül. Ezzel az érzelmi kötődés mélyítését szorgalmazza, az ajándékkészítés segítségével és nem a szereplésre koncentrál. Az ünnepnap akkor teljesedik ki a gyermek számára, ha bensőséges az "anya, apa ölében ülés", a közös cirógató játék által újraéli a szülőből sugárzó biztonságot.

Az ünnep értelmét később szerzett ismeretek világítják meg. A **március 15-re, október 23-ára és az egyházi ünnepekre** közösen emlékezünk.

A szocializálódást segítő nevelés személyiségfejlesztő hatása

A szocializáció folyamatában a gyermek teljes személyisége fejlődik. A mindennapokban az önkipróbálási vágy szükséglete, a jeles napokon a "másképp" viselkedés vágya a szociális viselkedésben a gyermeket egyre magasabb szintre juttatja. A gyermekben alapozódnak azok a készségek, amelyek további fejlesztésének feltételei.

Alakul szociális beleérző képessége, kapcsolatteremtésben kezdeményezővé válik, elsajátítja a társas együttélés viselkedésnormáit. A **másság** elfogadási folyamatában formálódik segítő és tolerancia készsége. Az udvariassághoz, az illemhez tartozó szokásokat: a köszönés, a megszólítás, a mással való, a máshol való viselkedés, a vendégfogadás, a kultúrált étkezés alapformáit stb. az együttélés során gyakorolja, képes magáévá tenni az anya és az idegen nyelven is.

A közös élmények, a tevékenységek állandó körforgása, a megerősítő szeretet kialakítják a gyermek biztonságérzetét.

Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, óvodájukhoz. Ébrednek bennük a közösségi tudat. Segítenek egymásnak, a kisebbeknek. Konfliktushelyzetekben tudnak egyezkedni. Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

A gyermek pozitív szocializálódását derűs, jóindulatú felnőttek segítik. A nevelési eszközöket tudatosan gazdagítjuk az idegen nyelvi kultúra és a hagyományápolás érzelemfokozó eszközeivel. A családok bevonása, a közös készülődések fokozzák a gyermek örömeit.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv áthatja az élet minden mozzanatát, az óvodai nevelés teljes folyamatában jelen van, annak szerves része.

A többnyelvű, hagyományörző szemléletű nevelés tudatosan ráirányítja a figyelmet az anyanyelv szépségeire. A gyakori mondókázás különböző nyelveken, a mindennapos mesélés, az éneklés, a hagyományápoló tevékenységek gyakorlása által a gyermek intenzívebben részesül az anyanyelv élményében, mert hasonlítani tud. Azáltal, hogy megismer egy másik nyelvet, tudatosul az anyanyelv fogalma.

Az anyanyelv jelrendszerét a gyermek a játékos tevékenységek, a társas érintkezések során utánzás alapján sajátítja el. A beszédtanulást befolyásolja a családi, a bölcsődei és az óvodai környezet. A gyermek óvodába lépéskor különböző szintű "anyanyelv-ismeret"-tel rendelkezik.

Az anyanyelvi nevelés célja, feladatai

- a gyermek beszédképességének gondozása, fejlesztése
- oldott, derűs légkör megteremtése
- kapcsolatteremtő beszédképesség fejlesztése

A gyermek nyelvi fejlesztéséhez nélkülözhetetlen a családok anyanyelvi kulturáltságának ismerete. A kapcsolattartás során, - ha szükséges - meggyőzi a szülőket az otthoni anyanyelvi élmények fontosságáról: a szülői szó, az esti közös mesélések, verselések, beszélgetések mintát adnak a gyermeknek, további nyelvi fejlődésében, szocializálódásában meghatározó a szerepük.

Tudatosan törekszünk a gyermek beszédkulturájának csiszolására. Az óvónő érezze felelősségét, hogy beszédpéldája hat a gyermekre, szülőre, munkatársaira. A metakommunikációval együtt gondot fordítunk beszédünk hangszínére, erősségére és tempójára.

Nyitott légkörű kommunikációs helyzetekben a gyermek és a szülő is "szóra nyílik". A nyugodt környezetben, természetes helyzetekben, lehetősége nyílik a gyermeknek, hogy közlési vágya beteljesüljön, őszintén beszéljen arról, ami őt foglalkoztatja.

Kulturált, rövid, pontos megfogalmazással segítjük a gyermek beszédértésének alakulását. A szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, amit az óvónőhöz való érzelmi kötődés megerősít. Némán ne nyújtsunk segítséget!

A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés-szabályozás hanem a gondolkodás eszköze is. A beszéd és a gondolkodás fejlődése szorosan összefügg. A gyermeki gondolkodás szemléletes cselekvő tevékenység, ezért feltétele a szókinccs gyarapításnak az állandó cselekvés fenntartása.

Programunk sajátossága, hogy az óvónő a gyermeket tapasztalásos, érzékszervi élményeken át fejleszti, így beszéde a változatos tevékenységek, érintkezések során fejlődik. A játékot, a hagyományörző és a természetszerető tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőséget nyújtanak a gyermekek differenciált fejlesztésére.

A szerep vagy "mintha" játékok párbeszédei, a társasjátékok, a mozgásos játékok szabály megfogalmazásai mellett a népszokásörző tevékenységek is gazdagítják a szókinccsét.

Szervezett nyelvi játékok, a szavak játékából fakadó örömmérszen túl sikerélményhez juttatjuk a gyermeket. Az óvónő tudatos fejlesztés céljából is kezdeményezhet párbeszédet, beszélgetést egy-egy gyermekkel vagy gyermekcsoporttal. Az aktivizáltatás: a beszélgetés, a

beszélni hagyás is az óvónő feladata. Közben alakul a gyermek beszédfigyelme, önuralma, figyelme, kommunikációs képessége.

A gyermekek beszédértési, beszéd technikai szintjét folyamatosan ellenőrizzük. A gátlások oldásához a báb "varázslatos ereje" nagy segítséget nyújt. A felismert beszédzavarok, hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködünk. Napi nevelőmunkánkban a gyerek helytelen, rossz kiejtését helyesen ismétljük, hasonló értelmű mondatba helyezve, nem feltűnően. A kompenzálás mindig egyénre szabott.

Az anyanyelvi nevelés szerves része a képeskönyvek nézegetésén keresztül a könyvek szeretetére, az "olvasásra" nevelés. Az óvoda környezetében megtalálható könyvek (mese, vers, természetismeretek, hagyományápolás) az irodalmi élménynyújtáson túl hozzájárulnak a gyerekek esztétikai ízlésformálásához, és lehetőséget nyújtanak anyanyelvi szókincsük gyarapodásához. A rövid, közösen megtekintett videofilmek hatását jól tudjuk a beszéden keresztül feldolgozni, s így már korán szembesülnek a gyerekek a médiumokkal való bánásmód módszerével.

Igényes válogatással elérjük, hogy a csoportban lévő könyvek, videofilmek szerves részei legyenek az általunk közvetített kultúrának. Mindennapi beszédmintánk az irodalom szeretetére való nevelésben döntő hatású. A gyerek a mesélés alatt befogadó. Nemcsak az érzelmi hatásokat éli át, hanem benne "visszahangzik" az óvónő hangjának dallama, ritmusa, tempója, amelyet hiteles metakommunikációval kísér. Ez az érzelemmenteli hatás maradandó, a gyermeket utánzásra készíteti. A megjelent beszéd "minőségét" a gyermeki adottságokon túl az óvónői minta határozza meg. A médiumokkal való bánásmód irányítása fontos feladata az óvónőnek, mivel a mai mindennapi élet nélkülük elképzelhetetlen.

A szomszédos országok nyelvét beszélő óvónő a mindennapok természetes folyamatában használja a nyelvet, közvetíti a hozzá tartozó kultúrát. (Részletesen az idegen nyelvű nevelésben)

Az anyanyelvi nevelés személyiségfejlesztő hatása

A gyakori mondókázás elvezeti a gyermeket a beszéddallam, az anyanyelv ritmusának megérezéséhez. A mindennapok szokásörző tevékenységeihez fűződő kifejezések a gyakorlás során valódi tartalmat kapnak. A jeles napokat kísérő hangulat fokozást, érzelemmélyítést kifejező szavak átkerülnek a gyermek mindennapi szóhasználatába.

A gyermek az oldott, elfogadó környezetben az anyanyelvét egész nap gyakorolja, utánozza. Szabadon fejezi ki önmagát, közlési vágya érvényesül. Befogadó és érdeklődő, másokat is képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, mondatokban kifejezni. Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat, ismeri a használt szavak tartalmát. Figyelme, koncentráció-készsége fejlődik, gondolkodása fogalmi szintre tevődik. Magabiztossága abban tükröződik, hogy szívesen beszél. A gyermeki biztonságérzet megerősödik, a gyermek teljes lényével érzi: elfogadják. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el nyelvi kifejezőképességének további fejlődését.

Az anyanyelv a többnyelvű hagyományörző programban fontos helyet foglal el. A mindennapok egyszerű szóbeli közlése megértésén túl hozzájárul, hogy a népi életmód szavai ne merüljenek feledésbe. "Minden nemzetnek fő kincse a nyelve." (Gárdonyi Géza). A gyermek a nyelv elsajátítása során teljes személyiségében fejlődik, fejlesztődik.

Anyanyelvű irodalom, vers, mese

A mondókákat, a meséket régen a szájhagyomány élte. A kisgyermeket születésétől fogva „irodalmi környezet” vette körül. Az altatók, a dúdolók, az ölbefevők érzelmi biztonságát erősítették.

Programunkban a mese-, vers-, mondóka-anyag egy része a népköltészet tárházából származik; ezen kívül természetesen helyet kapnak legismertebb költőink játékos versei illetve a magyar klasszikusok és mai magyar írók meséi, valamint a bibliai történetek, melyek segítségével az általános keresztény értékeket közvetítjük.

Cél

- a gyermek szívesen hallgassa a mondókát, verset, mesét, és váljon az irodalmi élmények érzékeny, aktív befogadjává.
- a vágy felébresztése a könyv, a színház és a múzeum értékei iránt.

Feladat

- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása
- a 3-6 éves korban kedvelt jellegzetes formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok, asztalszínház)
- a gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel

Az irodalmi anyag tartalma

Az óvodás korúak verse elsősorban a népi mondóka, amelynek nagy része mozgással is lejátszható. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ezeknek nagyon fontos szerepük van az óvónő-gyermek illetve a gyermek-gyermek közötti érzelmi kötődés megszilárdításában.

Az egyszerű meséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után dramatikus feldolgozásban, a drámajáték elemeivel tarkítva igyekszünk megjeleníteni az egyszerű meséket. A mesékhez a gyerekekkel közösen keresünk odaillő dalt, amely hangulatában is emeli a mese drámai cselekményét. A gyermekeknek a mesehallgatás lelki szükséglet, fontosnak tartjuk, hogy minden nap hallgassanak mesét. A népmesét nagyon fontos személyiségfejlesztő lehetőségnek véljük, hisz a mese mond először igazságot a gyerekeknek. Abból tudja meg, hogy van jó és rossz. A mese szóba áll a gyerekekkel, választ ad olyan kérdésekre, amelyeket még nem tud megfogalmazni, csak érzi azokat. A mese mindig sugall erkölcsi normákat, és ezek az erkölcsi tartalmak beépülnek a gyermek személyiségébe. (Történelmi mesék)

A népköltészetten túl klasszikusaink, mai magyar költőink gyermekek számára írt versei, elbeszélései is helyet kapnak irodalmi anyagunkban. Elsősorban a gyermekek által kedvelt, ritmikus, szójátékos, gyermekekről, állatokról szóló költői képeket tartalmazó és humoros versek felhasználását helyezzük előtérbe. A mesék, versek beépülnek a mindennapokba, így kialakul a mese, a vers szeretete. A gyermekek játékában mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás, az ismert mondókák ismételtetése. Szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett meséket saját fantáziájuk szerint befejezni.

A gyermekek a mese cselekményét kifejezhetik mimikus játékkal, az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismétlésre, az átélt dolgok felelevenítésére.

Néphagyomány-ápoló irodalmi nevelésünkben nagy szerep jut a mindennapi élet hagyományaihoz, szokásaihoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, a természet jelenségeihez, változásaihoz kapcsolódó mondókáknak, meséknek, találós kérdéseknek, szólásoknak, közmondásoknak és dramatikus népszokásoknak. Az óvónő biztosítja a meséléshez szükséges családi, szeretetteljes légkört. A mese kezdetét gyertyagyújtás vagy furulyaszó jelzi; a gyerekek a „csend-zsákból” hangot lopnak, megkeressük egymás tekintetét és kezdődhet a mese. A kötetlen jellegű kezdeményezés, a rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemek (furulyaszó, gyertya, csengő stb.) és a gyermeki várakozást kielégítő irodalmi élmények hatására a gyerekek önként vállalt „kötelező” foglalkozásává, mindennapos igényévé válik. A mindennapos mesélésnek állandó helye van, ez lehet meseszőnyeg, vagy egy mesekuckó. Vigyázunk arra, hogy a mesemondást, befogadást ne zavarják külső, elterelő ingerek. A ritmikus állatos vagy egyéb mondókázáshoz, verseléshez a csoportszoba bármelyik része vagy az udvar is kiválóan alkalmas. Ezeknél alkalmazkodunk a spontán helyzetekhez.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszközei a mese, a vers, a bábozás, a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátíthatják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, kialakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A népköltészeti alkotásokból a gyermekek sok új fogalmat ismerhetnek meg. A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

Az irodalmi nevelés személyiségformáló hatása

A népmesék, a mondókák, az irodalmi művek hallgatása, mondogatása közben erősödik az egymás iránti figyelem, az összetartozás érzése is. Az irodalmi élmény érzelmeket vált ki a gyerekből. A sok pozitív érzelm mellett negatív érzéseket is átélnek. Az ismétlések, a dramatikus játékok, a bábozások lehetőséget nyújtanak az irodalmi élmény újra átélésére, az önálló, fantáziadús alkotásra.

A népi mondókában rejlő ritmikusság képes a gyereket vidámabb, jobb hangulatba emelni, belső mozgásfeszültségét levezetni, mozgását összerendezettebbé alakítani. Konfliktuskezelési módjuk, problémamegoldó készségük a népmesei minták hatására alakul. A népmesék cselekménye állásfoglalásra készíti a gyereket, ami erkölcsi érzékük, ítélőképességük alakulását segíti. Az élmények hatására, kötődésük megalapozódik a népköltészet értékei iránt.

Korai többnyelvűség

Német nyelvi nevelés

Alapelvek

A csoportban dolgozó két óvónő következetesen két különböző nyelvet beszél a nap folyamán, minden élethelyzetben és a foglalkozások alatt is. Vagyis az egyik óvodapedagógus csak a gyermekek anyanyelvét, a másik a német nyelvet használja.

Mivel a nyelvelsajátítási folyamat az életkori sajátosságok figyelembevételével az utánzásra alapul, nyelvtani jellegű magyarázatok ill. az egyik nyelvről a másikra való fordítás nem szükségesek, sőt káros hatással vannak a fent említett módszer szerinti nyelvelsajátítási stratégiák és nyelvi képességek kialakulására.

Törekszünk a két nyelvre jutó idő 50-50 %-os megosztására, bár ez az év elején, a beszoktatás idejére módosulhat. A két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén mindig az új gyermekek nyelvismerete határozza meg. Vegyes csoport esetében évente

6-7-8 gyermeket érint, így ez a szakasz intenzíven fejleszthető, és pár hónap alatt a hangsúly a német nyelv folyamatos bővítését teszi lehetővé.

A beszédképesség fejlesztéséhez az egész óvodában töltött időre (3-4 év) szükség van, ami természetesen gyermekenként is különböző szinteket jelent.

Az egyik legjelentősebb módszertani elem a „kontextualizálás”, ami azt jelenti, hogy a gyerekek a helyzetből és a környezetből megértik, hogy miről van szó, tehát szituatív felfogóképességükkel rájönnek a nyelvi kifejezésformák jelentésére.

A nyelvi mintát mindkét nyelv esetében egy-egy személy demonstrálja, a gyermekek ösztönösen fordulnak mindegyik személyhez a személyhez tartozó nyelven.

Cél és feladatrendszer

Célok

- a nyelvi kultúra hagyományainak, szokásainak, kultúrkincsének továbbörökítése, amelyet a nyelv folyamatos, minden élethelyzetben való ösztönös használatával magas szinten tesz lehetővé
- folyamatos beszédképesség kialakítása
- az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően minden -számára szükséges- élethelyzetben legyen képes mindkét nyelven kommunikálni
- a német nyelven folyó, rendszeresen visszatérő és az egész napot átölelő, utánzásra alapuló kommunikációs helyzetek alapvető feltétele, a gyermekek érzelmi biztonságának folyamatos megléte
- a német nyelv iskolában történő tanulására való felkészítés

Feladatok

- a német nyelv tudatos, állandó használata valósuljon meg az egész napos nyelvhasználat során.
- az idegen - és a magyar nyelvű kommunikációban a természetes nyelvelsajátítási folyamatokat alkalmazzuk, ezen belül is az utánzásra alapozunk.
- a nyelvi kifejezéseket nonverbális szinten is állandóan kísérik.
- az ismert magyar és a hagyományőrző játékokat német nyelven is játsszuk és közvetítjük .

- az idegen nyelven történő kommunikáción kívül jelentős szerepet kap a hagyományőrzés, az amelyet autentikus élmények biztosításával szeretnénk elérni.
- a másság elfogadására való nevelés.
- a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt igyekszünk erősíteni a népi hagyományokhoz, szokásokhoz való kötődést.
- fontos Európai Unió feladat a régiós együttműködés, melyet határon átnyúló programok keretében szeretnénk megvalósítani, környezeti nevelés témában.

Az óvónő a folyamatban

- **az idegen nyelven beszélő óvónő olyan szinten beszéli a nyelvet, hogy a nap folyamán problémamentesen, könnyedén, gondolkodás nélkül tud kommunikálni, tartja foglalkozásait**
- az idegen nyelvet használó óvónő beszéde a gyermekhez igazodva egyszerűbb, tempója lassabb, ám nyelvtanilag helyes
- soha nem fordít! Metakommunikációs jelzésekkel, kontextualizálással közvetíti a nyelvet
- folyamatosan visszatérő rituálékra törekszik
- foglalkozásai során összekapcsolja a nyelvet vizuális-, akusztikus- és mozgásélménnyel illetve az öt érzékszervvel
- sokat ismétel, minden cselekvését beszéddel kíséri
- mindezeket a gyermek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével teszi

Összegzés

A környezeti nevelés és a hagyományőrzés az idegen nyelvek elsajátításával összekötve olyan közös tartalmakat képvisel, melyek a multikulturális társadalom alappillérei lesznek. A két ill. többnyelvű gyermek szellemisége differenciáltabb, teljesítőképessége sokrétűbb és a multikulturális társadalom felé nyitottabb. A nyelvelsajátítás a jelen történelmi helyzettel harmóniában a különböző kultúrákba beágyazva, természetes és komplex módon történik. Így a gyermek majd ezzel a háttérrel felnőtt korában is otthonosabban mozog, és él, nemcsak régiója különböző kultúráiban, hanem egész Európában is.

Horvát nyelvi nevelés

Az Alternatív Óvodaprogram és az európai pedagógiai normák figyelembevételével szervezzük meg óvodánkban a nevelési, fejlesztési tartalmakat.

A Többszínű Szivárvány Óvoda Dječji vrtić Duga (Vrtić Kanica Dječji) a régió három nyelvén a mindenkori kultúrába beágyazva közvetítjük a német, horvát nyelveket.

Alapelvek

A nyelvsajátítási folyamat az életkori sajátosságok figyelembevételével az utánzáson alapul.

Az egyik legjelentősebb módszertani elem a „kontextualizálás”, ami azt jelenti, hogy a gyerekek a helyzetből és a történésekből megértik, hogy miről van szó. Szituatív képességeikkel rájönnek a nyelvi kifejezésformák jelentésére.

Nyelvtani jellegű magyarázatok ill. az egyik nyelvről a másikra való fordítás nem szükséges, sőt káros hatással van a fent említett módszer szerinti nyelvsajátítási stratégiák és nyelvi képességek kialakulására.

A nyelvi mintát minden esetben ugyanaz a személy demonstrálja, figyelembe véve a kisgyermek személyi kötődését.

A beszédképesség fejlesztésére az egész, óvodában töltött időre szükség van, ami természetesen gyerekenként képességeiknél fogva különböző szinteket jelent.

Cél és feladatrendszer

Célok

- a horvát nyelv hagyományainak, szokásainak, kulturális értékeinek továbbörökítése, amelyet a nyelv folyamatos, minden élethelyzetben való ösztönös használatával tesz lehetővé
- folyamatos beszédképesség kialakítása
- a horvát nyelven folyó, rendszeresen visszatérő, az öt érzékszerven, utánzáson alapuló, kommunikációs helyzetek alapvető feltétele, a gyermek érzelmi biztonságának folyamatos megléte
- a horvát nyelv iskolában történő tanulására való felkészítés

Feladatok

- a horvát kultúra gyermekirodalmának, zenéjének, dalainak népművészetének, vizuális tevékenységének, gyermekjátékainak közvetítése
- az idegen nyelven történő kommunikáción kívül jelentős szerepet kap a hagyományőrzés, a régiós kulturális átfedések felfedezése, amelyet autentikus élmények biztosításával is szeretnénk elérni.
- a másság elfogadására való nevelés
- a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt igyekszünk erősíteni a népi hagyományokhoz, szokásokhoz való kötődést
- az évgyűri ünnepeinek megismerése a horvát kultúra tükrében
- Európai uniós feladat a régiós együttműködés, melyet határon átnyúló programok keretében kétnyelvű (horvát-osztrák) óvodákkal együttműködve, szeretnénk megvalósítani.
- Kapcsolatot építünk ki a kópházi horvát-magyar nyelvű óvodával.

Az óvónő a folyamatban

- a horvát nyelvet használó óvónő könnyedén., gondolkodás nélkül kommunikál és tartja a foglalkozásait.
- horvát nyelvet használó óvónő beszéde a gyermekhez igazodva egyszerűbb, tempója lassabb, nyelvtanilag helyes
- folyamatosan visszatérő rituálékra törekszik
- soha nem fordít! Metakommunikációs jelzésekkel, kontextualizálással közvetíti a nyelvet
- foglalkozásai során összekapcsolja a nyelvet vizuális akusztikus, mozgásélménnyel, vagyis az öt érzékszervvel.
- állandóan ismételi, minden cselekvését beszéddel kíséri
- mindezeket a gyermek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével teszi.

Összegezés

A környezeti nevelés és a hagyományőrzés az idegen nyelvek elsajátításával összekapcsolva olyan közös tartalmakat képvisel, melyek a multikulturális társadalom alappillérei.

A többnyelvű gyermek szellemisége differenciáltabb, teljesítőképessége sokrétűbb és a multikulturális társadalom felé nyitottabb. A nyelvelsajátítás a jelen történelmi helyzettel összhangban, a régió kultúráiba beágyazva, természetes és komplex módon történik. Így a gyermek ezzel a háttérrel felnőtt korában is otthonosabban mozog, és él nemcsak régiója különböző kultúráiban, hanem egész Európában.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai nevelés tevékenységi formái

- az ÓNAP 5 területén
- Kétnyelvű foglalkozás
- Évgyűű
- Mindhárom nyelv ugyanazzal a témával foglalkozik

Foglalkozásaink az ÓNAP által meghatározott 5 területre épülnek. A délelőtti foglalkozásokon kétnyelvűség két óvónővel (magyar/német), délutánonként az ismeretek elmélyítése egy nyelven valósul meg, kétszer egy héten német, magyar egyszer horvát nyelven a dajka támogatásával. Foglalkozásaink témái az évgyűű eseményeire, azok ünnepeire épülnek. Új tartalomhoz hétfőn a magyar nyelv biztosítja az értési alapszintet, amire folyamatosan ráépül a német nyelv, kísérve minden élethelyzetet. Csütörtökön belép a horvát nyelv, témája azonos az előző két nyelvvel.

Mindhárom nyelv ugyanazzal a témával foglalkozik.

Az óvodában az idegen nyelv elsajátítása folyamatos, jelentős részben utánzásokon alapuló spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes, szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon, időkeretben valósul meg. Feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, melyben kíváncsiságán és az öt érzékszervén keresztül tapasztalás, élmény vezet.

A többnyelvű neveléssel felkészítjük a gyermeket az idegen nyelv iskolai tanulására.

A "tanulás", elsajátítás formái:

- utánzás
- játékon keresztül
- ismétlés, rituálék
- spontán
- tevékenységek gyakorlása
- kérdések megválaszolása
- probléma feladatmegoldás
- foglalkozások alatt szerzett élmények.

A korosztály helyesen megválasztott módszerei, eszközei, a ráfordított idő, intenzitás és figyelem határozzák meg a fejlesztés módját.

Az óvodás gyermek belső érése, a családi nevelés, és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermek többsége az óvodás kor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

A NÉPHAGYOMÁNYŐRZÉS A NEVELÉS FOLYAMATÁBAN

A néphagyományőrzés célja az óvodai nevelésben a múlt értékeinek átörökítése, éltetése. Az emberi élet a föld bármely részén a természet folytonos körforgásához kapcsolódott, és kapcsolódik a mai napig. Ehhez a körforgáshoz igazodtak őseink, és adták át a következő nemzedékeknek azt a kultúrába ágyazott tapasztalatot, mely az élet ritmusát, harmóniáját segít megtalálni.

Célunk

- régióink több nemzetiségű hagyományainak, szokásainak közvetítése
- az anyanyelvi nemzeti kultúra megismertetése és megszerettetése
- a saját identitástudat kialakítása
- az ismeretlen kultúrák iránti kíváncsiság felébresztése és megismerése
- felkészítés a másság elfogadására

Óvodánkban a néphagyományok hatalmas tárházából nevelési céllal segítségül hívjuk:

- a népköltészetet
- a népzene, népi dalos gyermekjátékokat, néptáncot
- a dramatikus népi játékokat
- a népi kismesterségeket
- a népi gyermekjátékokat

Mindezeket az óvodánkban alkalmazott idegen nyelvi kultúrák, szokások, hagyományok megismerése céljából alkalmazzuk. A jeles napokra készülve beágyazzuk mindennapjainkba, és összekötjük a nyelv elsajátításával.

Az elkövetkezőkben egy-egy művészeti ág azon részét emeljük ki, melyet a foglalkozásokba alkalmazni kívánunk.

A népköltészet

Mondókák, népmesék, szólások, közmondások, találós kérdések, rigmusok.

Mindezek segítik az adott nyelv játékának, hangulatának, ritmusának, szójárásának megismerését, a szavak tartalmának elmélyítését. Nem utolsó sorban örökérvényű bölcsességeket és az emberi élet mindennapjait, alapvető törvényeit közvetítik.

A népzene, néptánc, dalos gyermekjátékok

A gyerekekkel való foglalkozásban a környék magyar, német és horvát hagyományokra épülő gyűjteményeiből válogatunk, megismerjük az átfedéseket.

Ez a műfaj összehangolt csoportmunkát igényel, közvetítve a megismerés örömeit, és segíti az egyén csoportban elfoglalt helyének felismerését, támogatja a szocializációs folyamatot.

A dramatikus népi játékok

Egyszerűsített változatban elevenítjük fel a „Farsangi alakoskodást, Ál–mennyezőzést vagy a Betlehemezést”. Segítségükkel az ünnepek érzelmi fűtöttségét elmélyültebb megértését támogatjuk

A népi kismesterségek díszítőművészete

Megismerkedünk a fonás, szövés, agyagozás, nemezelés, gyöngyfűzés, mézeskalács készítés alapvető fogásaival. A gyermekek kreativitására támaszkodva fejlesztjük manuális készségüket. Megismerkednek egy-egy természetes anyagban rejlő alkotó-lehetőséggel. Nem utolsó sorban egy letisztult logikai rendszer alapjait sajátíthatják el.

A népi gyermekjátékok

Természetes anyagokból elkészítjük a már régebben is a gyermekek által ismert játékokat és megismerkedünk azok használatával. (pl.: "kukorica góré építés" csutkából, vagy kötözéssel készült rongybaba stb.)

A népi kultúra tárgyai, a népköltészet alkotásai a gyermek érzelmein át hatva épülnek be a gyermek ízlésvilágába. Zenei, irodalmi és vizuális nevelése is e „gyökerekből” táplálkozik, amelynek anyaga a népművészet értékes és szép alkotásai.

A mindennapi élet tevékenységei és a jelen napok a néphagyományokban szorosan összetartoznak. Az óvodában megünnepelt jeles napokkal színesebbek lesznek a hétköznapiak és fel lehet kelteni a gyermekek érdeklődését az egyházi ünnepek iránt is.

A fent leírtak megvalósításához szükséges , hogy az óvónő néprajzi ismereteit folyamatosan bővítse(Így tedd rá!-néptánc módszertani képzés). Összegyűjti szűkebb környezete hagyományait. A gyűjtőmunkában számíthatunk a különböző kultúrákat képviselő szülők és nagyszülők segítségére.

Az óvodai környezetben mértéktartóan jeleníti meg a néphagyományörzés elemeit, de az óvodai nevelés folyamatában megteremti a hagyományörző tapasztalatszerzésnek feltételeit és lehetőségeit. Ezáltal a gyermekek és a szülők a természethez, a hagyományokhoz való kötődést egyénileg és együttesen is átélhetik, és azokat önmaguk számára újratemthetik.

A többnyelvű hagyományörző cselekvési formák egyrészt a folyamatos napirendben, másrészt a játék tevékenységbe ágyazottan jelennek meg.

A hagyományörzés személyiségfejlesztő hatása

A több kultúrájú néphagyományörző szellemben nevelkedett gyermek alkotó kölcsönhatásban él a természettel, ráérez arra, hogy a világot képes alakítani. Megismeri a közös alkotás örömeit, a múlt értékeit, a környezetért érzett felelősséget. Érzelmileg gazdagabbá, értelmileg fogékonyabbá és nyitottabbá válik. Megalapozódik benne a környezet és a haza iránti szeretet érzése, rendeződik identitás tudata.

A hagyományörzés a teljes nevelési folyamatot áthatja, a gyerek személyiségét gazdagítja.

JÁTÉK

Mit jelent az óvodás korú gyermek életében a játék?

A kisgyermek első játszótársa a családban, az óvodában mindig a felnőtt- a szülő és az óvodapedagógus. A gyermek utánozható mintát kap, s amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, lehetővé teszi a gyermekek közötti folytatását. A játék a kisgyermek legkomolyabb tevékenysége, létfontosságú alaptevékenység. A játék örömforrás. Több forrásból fakad, a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való.

A játék célja maga a játék. Örömet okoz maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés. A különböző funkciók gyakorlása, a ritmikus beszéd és a lépegetés ismétlése pl.: felnőttektől átvett régi mondókákban, kiszámolókból, népi játékokban. A játéköröm nagyon gyakran a kellemes élmény újraéléséből fakad.

A gyerek játék közben ismerkedik a világgal, megismeri a véletlen és a valószínű törvényszerűségeit. Összeköttetést jelent élő- és élettelen környezetével, ismerkedik, tapasztalatokat szerez, reagál. Kíváncsisága belső indíttatású, előhívott "tapogatózások" láncolata, amely ismeretszerzés is egyben.

A sokféle mozgásban kipróbálja erejét, ügyességét, a térben egyre biztonságosabban tájékozódik. A játék állandó erőforrás, az érzelmek megjelenésének domináns tere.

Az élményeknek meghatározó szerepük van a játékban. A gyerek élményeit a játékban sokszor rejtett formában, néha szelídített feszültséggel éli át. Ez segíti élményei, tapasztalatai feldolgozásában, a maga kedve szerint alakítja át a megfigyelt valóságot.

Azokat a dolgokat, amiket nem teljesen ért meg, játékában dolgozza fel, szinte végiggyakorolja. Olyan helyzetek, amelyek feszültséget keltenek benne, játékában feloldhatók.

A gyerek állandó belső késztetést, hajlandóságot mutat a játékokra. A játék vágy megjelenítés is. A gyermek kíváncsága, óhaja a játékban mindig beteljesülhet, nem ütközik akadályba. Keresi helyét a felnőttek világában. (Például.: önállósodási vágy, megismerési vágy, tevékenységi vágy, utánpótlási vágy, szereplési, magamutogatási vágy, mássá válóvá vágy, mozgási vágy, stb.).

A társigény az ötletek elfogadására ösztönzi, az együttjátkozás kreatív együttműködést alakít ki, kialakulnak a jó játék hagyományai.

A választás és vállalás önkéntessége az utánpótlási beleéléssel, fantáziával játszás képessége önkifejezésre készíti.

A konfliktusok birtoklási vágyból, önérvényesítési törekvésekből, ellentétek ütköztetéséből fakadnak. Ez természetes jelenség. A játékban gyakorolható ezeknek a problematikus helyzeteknek az önálló megoldása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés). Az ÉN tudat erős dominanciája mellett megjelenik a TE és a MI fogalma. A közös játékot áthatja az összetartozás érzése is. Ez az a motiváló erő, amelynek hatására a gyerek képessé válik a játékhoz szükséges szabályok betartására.

A játék a későbbi tevékenységformákat is megalapozza, így a munkát és a tanulást is.

Cél

- a gyermekek szabad képzettségének elősegítése
- az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélése
- a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása

Feladataink

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- a gyermeki kreativitás elfogadása, álom-valóság átmenet követése, a szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki élmények feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, és a játékba integrált tanulás során.
- a 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével
- a gyermeki beszédkésztség fejlesztése a játékban anya/idegen nyelveken
- kapcsolatteremtés segítése a játék folyamán
- az óvónő játéksegítő módszereinek alkalmazása

A játék feltételrendszere

Oldott légkört elsősorban olyan játék biztosításával érünk el, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközzel jeleníti meg azt, milyen helyet választ, és mennyi ideig tart a játéka. Teremtünk meg mindezekhez a feltételeket! Az alkotó légkört tovább fokozhatjuk a kellő időben nyújtott segítséggel, megerősítéssel, ötlettel, pl.: Montessori pedagógia.

A csoportban csak annyi szabályt vezessünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle tevékenységet, az elképzelt valóra váltását. Az oldott légkör segíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását.

Szabad játék során a foglalkozások témájához előkészített eszközök segítségével a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani. Ügyelünk arra, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást.

Jó, ha az építőjáték állandó helyet kap, így a nagy méretű elemekkel, textíliákkal az építkezés több napon keresztül folyhat. A gyerekek a csoportszoba kisebb, mozgatható bútorait, a térelválasztó elemeket is saját elgondolásaik alapján variálják játékaikban (pl.: hintó-, vár-, barlang-, stb. építések).

A meghitt mesesarok egyúttal a dramatizálás, bábozás helye is. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges "kellékes" kincsesláda is.

A tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyerekek alakítanak ki, és rendeznek különböző szempontok alapján. A rajzoláshoz, festéshez, szövéshez legyen meg az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok mindegyik játékidőben álljanak rendelkezésre.

A játéktevékenység már az első perctől, az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak folyamatos kétnyelvű közegben. A gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás is kialakulhassanak. A játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyerekek elképzeltéit. Olyan eszközöket biztosítunk, amelyek izlésesek, praktikusak és lehetőleg természetes anyagból készülnek.

A játékszerek - főleg természetes anyagokból - megválogatásában tükröződik az óvónői igényesség. A játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Fontos, hogy támogassa a kreativitást, gondolkodásra, problémamegoldásra serkentsen.

A játék további helye az udvar. Az adott udvarrészen átélt játék és környezetalakító élmények hatására a területet mindinkább a sajátjuknak érzik. Gondozzák, a szülővel gazdagítják, "felelnek rendjéért". Az udvarrészek átjárhatóak. Az udvar alkalmas a mindennapi játékok mellett a népi játékok játszására, népi játék-készítések, kismesterségek gyakorlására is. A csoportszobában megkezdett tevékenységek az udvaron folytathatók.

Az óvoda területén kívül is adódhat hely játékokra pl.:erdőben, játszótéren, saját kiskertben a növények,zöltségek ápolásával később szüretelésével,terményszal készítésel, kirándulások alkalmával a botanikus kertben, réteken, stb. Fontos az óvónő helyismerete.

A napirendben szereplő egyéb tevékenységek belesimulnak a játék folyamatába. Időlegesen megszakítják ugyan, de nem tördelik szét. Körültekintő szervezéssel a hagyományörző kezdeményezések, foglalkozások helyének és idejének megválasztása az elmélyült játékot nem borítja fel. A konkrét szervezést igénylő, kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (pl.: mozgásfoglalkozás, bábszínház, kirándulások, stb.).

A mai játékeszközöket harmonikusan egészítik ki az ősi-népi játékeszközök, rongybabák, falovacskák, stb. Értékük az alábbiakban rejlik:

- természetes anyagból készültek,
- kapcsolódnak a természeti környezethez,
- hordozói egy sajátos ízlésvilágnak, ízlésformáló hatásúak,
- fellelhetőek a felnőttek munkaeszközeinek, használati tárgyainak kicsinyített másai,
- az eszközökben megjelenik az egyszerű ember találékonysága, furfangossága (pl.: ördöglakat, bűgőcsiga, diótörő, stb.)

A dramatikus játékeszközök ösztönzik a gyermekeket fantáziájuk szárnyalására. Az esztétikus textíliák, a színes leplek, az ízlésesen elkészített korona, palást, tarisznya, mind elindító lehetnek egy-egy szerepjátéknak, mesedramatizálásnak, spontán "mintha" játéknak. Ezek az anyagok az építő játékban is új színfoltként jelennek meg.

A gyermeki önkifejezőmódokat a bábozás eszközei teljesítik ki. Fontos a báb és a dramatikus eszközök állandó jelenléte és helye.

A játék tartalma

A hagyományörző életmódban is a gyermekek saját elhatározásuk és kedvük szerint játszanak. A játék "klasszikus" tartalma kiegészül népi játékokkal és a kisebbségi nyelvek speciális hagyományaiból, szokásaiból eredő gyermekjátékokkal.

Ezek közé sorolhatók:

- az énekes-táncos játékok, (szembekötősdí, gyűrűsdí, párcserélő játékok
- fogyó gyarapodó játékok, leánykérő játékok, lakodalmas játékok, vásáros játékok
- furfangos és szórakoztató játékok...)
- a mozgásos és küzdő játékok, (versengő, váltást tartalmazó játékok, várkörüljárás, sorjátékok, hidas játékok...)
- a népszokásörző dramatikus játékok, a jeles napokhoz kötődő játékok
- a mindennapi életet idéző játékok (bevásárlás, fürdetés)
- a népi játékszerek készítése (bábuk, játékbútorok, rongybabák, tóklámpás)

Mindezek új tartalommal töltik meg a gyerekek játékát, hozzásegítik a más kultúrákhoz való közeledést.

Játékfajták

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta tevékenység, amely a játékeszközök rakosgatásával érhető el, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömmérséklet ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt.

Az udvaron és az erdőben is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb nagyobb tárgy, melyeket a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Segítjük a gyermek játékanak továbbfejlődését. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvónők is mintát adnak a közös cselekvéshez. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítjük.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatikus játéknak, a **bábozásnak**. A bábozás először a mi előadásunkban jelenik meg. A csoportoknak van kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Az **asztalszínházban** részt vehetnek azonnal a gyerekek is, ezért különösen alkalmas az idegen nyelvi nevelésre.

A gyermek a **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét. A konstrukciós játékhoz kapcsolódva jelenjen meg a **barkácsolás**.

Az óvónő játéksegítő metódusai, a játékirányítás feladatai

Az óvónő a gyermeki személyiség megismerésére törekszik. Ehhez a játék sokrétű információt nyújt. A gyerek játékanak követése intenzív együttélést kíván az óvónőtől. A „játékból való olvasni tudás” empátiát, tapintatot, megfelelő szintű intelligenciát követel. A gyermekek nyugodt játéka esetén irányításunk legyen játékot követő, szemlélő, hagyjuk a gyerekeket cselekedni.

A hagyományos játékeszközök motiváló hatása mellett gondoskodunk a dramatikus népszokások játékaikhoz szükséges kellékekről, hangulati elemekről. Viselkedésünkkel közös játéka inspirálunk. A színvonalas óvónői bábjáték hatására a gyerekek kedvelt tevékenységévé válik a bábozás. A csoport játékszintje általában is az óvónő viszonyulását tükrözi.

Élmények nyújtásával gazdagítjuk a játékot. Az együttes játékban az óvónő lehet egyenrangú játéktárs, alárendelt irányított, vagy mintaadó modell is. Mintaadása a gyereket utánzásra készíteti. A gyereket az utánzás mellett a szabályok is segítik az eligazodásban. A szabályok nemcsak a társasjátékokban, hanem a játékeszközökkel való bánásmódban, magában a játékban vagy a szokásrend alakításában is megjelennek.

A gyermeki önállóság a játék kreatívításában teljeseedik ki, ezt tiszteletben tartjuk, a gyerekek által vállalt szabályokkal együtt. A játékszabadság nélkülözhetetlen elemei a szabályok. Szokássá válásukkal megteremtik a játéktevékenység nyugalma a teremben, az udvaron és a természetben. Teremtünk kapcsolatokat, segítsük az egymással játszás folyamatát. Segítünk azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Az óvónő mediátori szerepe fontos a játék folyamatában.

A játék személyiségfejlesztő hatása

A játékban a gyerek teljes személyisége fejlődik. A játéknak az értelmi képességre gyakorolt hatása jól mutatkozik az érzékszervek működésének pontosabbá válásában. Fejlődik az észlelés, a megfigyelőképesség, az önkéntes és szándékos figyelem, a memória és felidézés, a képzelet működése, a gondolkodás. A játék közben felmerülő nehézségek leküzdése alakítja a gyermek intellektuális tevékenységét. A szituációk létrehozása megmozgatja a gyerek alkotó képzeletét, fantáziáját. Fejlődik szellemi aktivitása, beszédképessége, problémaérzékenysége, helyzetfelismerő képessége.

A gyerek mozgásképessége is fejlődik. Újfajta mozgásokat tanul, melyeket a szabadban és a teremben egyaránt gyakorol. Alakul térérzékelése, fejlődik nagymozgása és szenzomotoros kézgyűgyessége.

A gyerek közel kerül az erkölcsi szokások, szabályok felismeréséhez, elfogadásához. Formálódik erkölcsi ítéletalkotása, alakul illembeli viselkedése, udvariassága.

Az átélt játékörömök, sikerélmények vagy kudarcok erős érzelmeket váltanak ki. A gyerek tanulja érzelmeinek kezelését. Feszültséglevezető hatása a gyereket oldottá teszi. A siker újra-átélési vágya kitartásra ösztönzi.

A kétnyelvű játékos foglalkozások nyitottá teszik a gyereket, felfedezi, keresi a másikat, és új képet alakít ki önmagáról is, tágul a horizontja. Az együttes élmény, megtapasztalása alakítja a társakhoz való viszonyát. Megjelenik az együttérzés, kibékülés, vigasztalás, kivárás, engesztelés érzése. A játék felerősíti szocializálódás folyamatát, és kommunikációs kapcsolatteremtő készsége fejlődik.

A játékkörnyezet derűs harmóniája, biztonságot adó légköre, áttekinthető rendje ösztönzi a gyereket a játékközelítés betartására. Mindezek hatására kialakul a figyelem, aminek segítségével gyakorolja belső fegyelmét is.

Mozgás

Az európai pedagógiai normák közvetítésének egyik alappillére a „mozgás”, mindennapjaink fontos kísérője, kifejező és kommunikációs eszköze.

Mozgáson keresztül az individuum lehetőségeit figyelembe véve közvetítjük gyorsan változó társadalmunk elvárásait, általános normáit.

Az anya- és idegennyelv elsajátításának és a hozzájuk kötődő kultúra megismerésének folyamatában fontos szerepet játszik a mozgás megszerettetése, igénnyé válása.

Mozgásfoglalkozásainkban többféle módszert alkalmazunk.

Az **Orff** módszer „beszéd – mozgás – tánc “ alkalmazásával a nyelv elsajátítás és hagyományörzés folyamata élménnyé válik.

A **pszichomotorikus** játékok segítségével olyan mozgáskoordinációs élményt nyújtunk a gyermekeknek, amelyekkel felkeltjük a mozgás iránti kíváncsiságukat, és egyben iskolázzuk alapvető képességeiket, valamint közvetítjük a mozgás örökös fontosságát a mindennapi életben.

A fenti módszerekkel a gyermek vele született kreativitását szólítjuk meg, hozzá segítjük önmaga megismeréséhez, hogy egyéni módon kapcsolatot tudjon a környezetével, társaival, a felnőttekkel, a természettel, a tárgyakkal és az idegen nyelvvel is teremteni. Az elsajátított mozgáskoordináció hozzásegíti a gyermeket egy belső rend, biztonság, figyelmesség kialakításához, és fejleszti, a döntés reakcióképességét.

A mozgásfejlesztés célja

- a mozgás mint esztétikum
- mozgás személyiségfejlesztő hatása
- egészségre nevelés, ellenálló, teljesítő képesség növelése, egészséges életmód
- hagyományörzés
- a mozgás műveltség, alapképességek, koordináció fejlesztése
- a mozgás szükséglet kialakítása, fenntartása
- a pszichomotorikus képességek fejlesztése

Mozgás mint esztétikum

Az esztétikai nevelés személyiségformáló hatása a többnyelvű foglalkozásokban különleges értéket képvisel. A kialakuló személyiségjegyek: a nyitottság, spontaneitás, önálló alkotókészség, művészetek iránti fogékonyság, másság elfogadása, problémamegoldó készség fejlesztése, fontos alaptulajdonságai a jövőendő Európa emberének.

Az irodalom, az ének, a zene, az énekes játékok, a táncok, a mozgásos népi mondókák, a rajzolás a térben, az alap mozgásformák és a testnyelv jelenléte vagy összessége alkotják a mozgásfoglalkozásokat.

A mozgás személyiségfejlesztő hatása

A mozgás segítségével szerzett pozitív élmények kölcsönhatásban vannak a kognitív fejlődéssel. A gyermek kialakítja saját önképét, "mit tud, mit nem, mire kíváncsi, mit szeretne megtanulni". Folyamatosan ismétli az újat, és individuális képessége segítségével „valamikor” elsajátítja, felkészül az iskolai elvárásokra.

Más közegben pl. a természetben, ösztönösen gyarapodik, érzi, hallja, reagál, az óvónő óvatos kíséretével.

Egészségre nevelés, ellenálló teljesítőképesség növelése, egészséges életmód

Egészséges életmódra való készségek, jártasságok alapozása. Az egészségre nevelés fontos része a mozgás. Minden évszakban, minden időjárásban, kint a természetben. Kirándulások, szánkózás, korcsolyázás, csúszkálások és „esőtánc” szervezése szükséges..

Hagyományőrzés

Ezt a témát összefoglaltuk az anyanyelvi és az idegennyelvi nevelési programrészben. Lényege a többnyelvű európai ember alapstruktúrájának a megjelenítése. Ismerje meg az anya- és az idegennyelvek mozgáskultúrájának kincseit, mert így fejlődnek ki az átjárhatósághoz szükséges tulajdonságai, és alakul ki nemzeti illetve identitástudata.

Mozgásműveltség alapképességek, mozgáskoordináció fejlesztése

A mozgásos játékok, mondókák fejlesztik a gyermek koordinációs képességét, ritmus, egyensúly és térérzékét.

A néptánc a mindennapi élet táncos átélését teszi lehetővé, mely fontos része az anya/idegennyelv elsajátításnak, valamint fejleszti a testi képességeket; ügyességet, gyorsaságot, állóképességet.

Az énekes népszokások mozgás nélkül elképzelhetetlenek. A mozgásfoglalkozásokban használt tárgyak :lábás, babzsák, labda, levelek, botok, karikák, kötelek, párnák, és egyéb használati tárgyak segítségével iskolázzuk a gyermek alapkészségeit épületen belül és kívül, továbbá erdőben, réten. A mozdulatok, mozgássorozatok, mentális ismétlése a lazító-meditációs foglalkozások felkészítik a gyermeket a mai világ stressz helyzetével való bánásmódra.

Mozgásszükséglet kialakítása, fenntartása

A mozgás a fejlődő gyermek természetes életszükséglete, állandó belső késztetést érez, örömmel és természetes módon gyakorolja így iskolázza alapvető fiziológiai adottságait.

Az óvodai élet fontos része a mozgás, mindenhol jelen van. A csoportszobákban, az udvaron, a kirándulásokon és a szabad tevékenységek kísérője is.

A mindennapi mozgásfoglalkozások részei az óvodai élet tevékenységformáinak, sőt a külső világ megismerésének is.

A hagyományőrző táncos foglalkozások az örömszerzés mellett növelik a gyermek ügyességét, állóképességét, erejét tér és ritmusérzékét.

A fent leirt módszer a hagyományosan vezetett testnevelési foglalkozásokon túllépve közvetíti a mozgás szeretetét, növeli az örömmel kereszttül a gyermek belső biztonságát, igényét a folyamatos ismétlésre, ezáltal kialakítja a mozogni vágyás maradandó értékét.

Pszichomotorikus képességek fejlesztése

A pszichomotorikus játékok mobilizálják a gyermek kíváncsiságát és kreativitását, valamint fejlesztik szociális készségét, egyensúly, ritmusérzékét, tér és időbeli tájékozódását. Izgalmas kipróbálni a „Pedalo”-t, vagyis a görgőket, a közös sílécet, bebújni és átkúszni az alagútban. Nem vezetett foglalkozásról, hanem élményszerzésről, pozitív és negatív tapasztalatok gyűjtéséről szól ez a nagy nevelő hatással fejlesztő módszer. Az u.n. ügyetlenebb gyerekek is pozitív megerősítést nyújtnak. Az óvónő feladata háttérből segíteni, veszélyhelyzeteket elkerülni.

Mozgásfoglalkozások és a környezeti nevelés

Az ember a természet és a hagyományok szoros kapcsolata lehetővé teszi:

- Az évszakok változásából fakadó lehetőségek kihasználását, Werkstatt Natur, látogatás erdei óvodába
- A jeles napok megismerésével kapcsolatos ünneplések, táncok, játékok, mozgásformák elsajátítását
- A határon túli partnerintézményekkel együtt előkészített és szervezett több nyelvű táncos hagyományörző találkozásokat a környezeti neveléssel összehangolva

A mozgásfoglalkozásokat gondos előkészítés, jó hangulat, pozitív megerősítés és az óvónő aktív részvétele jellemzi. A foglalkozások erősítik a gyermek szociális képességeit: az egymásra figyelmet, egymás segítségét, kitartást, önuralmat, valamint a koncentrációs és kombinatív képességet, a gondolkodást, a találékonyságot, és sikerélményt közvetítenek.

Zenei nevelés

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az éneklés, a zenélés felkelti a gyermek kíváncsiságát a "hangvilág" iránt, formálja ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

A zenei kultúrkincs visszaigazolja a nép érzéseit, örömét, bánatát, utat mutat az emberi szokások megismeréséhez. Közvetíti az összetartozás érzését. A mondókák, a közös éneklés, a népi játékok és a népdalok hozzátartoznak az emberek mindennapjaihoz. Fennmaradniuk is ezért sikerült.

Céljaink

- az esztétikus, zenei ízlés és a mozgáskultúra formálása
- a gyermek zenei hallásának ritmusérzékének fejlesztése
- a kisebbségek kultúrájából merítő zenei nevelés
- közös éneklés és közös játék örömeinek megéreztetése
- kreativitás fejlesztése játékos, zenei alkotókedvük ösztönzésével

Feladataink

1. a felhasznált zenei anyagok életkornak megfelelő, igényes válogatása
2. az óvodás korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása
3. lehetőséget biztosítani a gyermek zenei önkifejezőmódjának gyakorlására
4. felkészítés az európai több kultúrájú /nyelvű társadalomra az ORFF módszer alkalmazásával
5. többnyelvű művészek integrálása a foglalkozásokban

1. Zenei nevelésünk során a gyermekek népi mondókákat, népi dalos játékokat, népszokásokat, gyerekdalokat, ill. keresztényi értékeket közvetítő klasszikus műveket ismerhetnek meg.

A 3-4 éves gyermekek nagyon élvezik az 'ölbeli' játékokat, amelyeket a felnőttel játszhatnak. Ide tartoznak a cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, stb.

A szeretetkapcsolat, biztonságérzet kialakításának egy láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. Ezekből a játékhelyzetekből fejlődik ki a gyermek éneklési kedve. A dalos játékokhoz tartoznak az állathívogatók, esővárók, játékra hívogatók, leánykérők, kifordulás játékok, kapus játékok, stb.

A dalos játékok a lányok számára a lányos mozgás és viselkedés szabályait is közvetítik. A dramatikus énekes népszokások a felnőttek viselkedési szokásait adják tovább. Mindezek gazdagítják mozgáskultúrájukat. A felhasznált zenei anyagok válogatásánál nagyon fontos az évszakokhoz, ünnepekhez való kapcsolódás.

2. A különböző énekeken, énekes játékokon keresztül közvetve ismerik meg a gyermekek a zenei alapfogalmakat. Próbálgatnak halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Megismerik a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Játékos mozdulatokkal érzékeltetjük az egyenletes lüktetést. Felkeltjük a gyermek érdeklődését az áhitatos zenehallgatás iránt.(pl. Alvás előtti nyugtató zeneként a gyerekdalokon kívül komolyzenét, barokk zenét, vallásos énekeket illetve gregoriánus dalokat hallgatunk.) Minél több zenei élményt közvetítünk élőzenével ill. felvétellel. Fontos, hogy az ének észrevétlenül beleszövődjön mindennapi tevékenységükbe.

A ritmusérzék fejlesztését nagyon jól segítik az ütőhangszerek, amelyek az egyenletesség hangsúlyozása mellett a dalok, mondókák ritmusát is vissza tudják adni. A gyermekek hallásfejlesztését a sok közös énekléssel illetve egyéni énekléssel fejlesztjük. Rendkívül fontos a tiszta éneklésben a jó minta bemutatása illetve a megfelelő hangmagasságon való éneklés. Lényeges, hogy a hamisan éneklő gyermek se veszítse el az éneklési kedvét.

A klasszikus, egyházi zene illetve más kultúrák zenéi iránt leginkább kisgyermekkorban kelthetjük fel az érdeklődést. Nagy öröm a gyermekeknek az alkotás folyamata pl.: egy mondókát megzenésíteni, egy dalhoz ritmuskíséretet kitalálni, vagy eltáncolni, különböző természeti jelenségeket, növényeket, állatokat zenével, mozgással kifejezni. A foglalkozásunk lényege, hogy a gyermekek aktív befogadói legyenek a zenének. Először meghallgatják a zenét, majd mozgással kifejezik a zene által keltett érzéseiket, amelyeket aztán rajzolással, festéssel, mintázással megörökíthetnek.

A befogadás külön művészet. A művészet- szóban, színben, hangban, formában- az érzelmeinket segíti és közvetíti. A zene igazi érzelmekre vezet. A gyermekek a zenét is úgy fogadják be, mint ahogy a természet szépségeit : rácsodálkozással. Elmerülnek benne, belebújnak, eggyé válnak vele.

Az ismétlések az elmélyülést segítik. Az, hogy közben szabadon mozoghatnak, segít a beleélésben, hiszen a mozgás lételemük. A mű lényegét ki-ki magának fedezi fel a maga módján.

4. Orff módszer

A Németországban kipróbált sikeres zenei nevelési módszer „ beszéd- mozgás-tánc” hármas egységét közvetíti. Az Orff hangszerek segítségével a fent leírt kreatív világban vezetjük a gyermekeket, amelyben a saját hangképei szerint mozog, keresi kifejező eszközeit. A kíváncsivá tett gyermek kipróbálja az egyszerűen kezelhető hangszereket, utánozza az általa készített hangképet, melyek segítségével ráérez a nyelvek különböző alapelődiáira és a ritmika segítségével saját testnyelvén a térben kifejezi. Személyiségfejlesztő belső indíttatása folyamatosan motiválja a gyermeket, és sokoldalúan boldog érzéssel fejleszti saját képességeit, és kiváló támogatója a nyelvelsajátítási folyamatnak.

Vizuális tevékenységek

A vizuális tevékenységek különböző fajtái, a népi hagyományokkal és a műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének. A tárgyi népművészet anyagai, forma-, szín- és díszítő világa ma is követendő modell lehet az alkotó ember számára. A hagyományőrzésben az értékek újrafelhasználásával létrejön a folyamatosság. A vizuális nevelés lehetőségei gazdagodnak a hagyományőrző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítek gyakorlása által, valamint az óvoda épületébe működő többnyelvű művészekkel való kapcsolatteremtésen keresztül.

A vizuális nevelés célja

- a vizuális alkotáshoz szükséges készségek formálása
- az esztétikai érzékenység a jelen és múlt értékei iránt
- differenciált „művészi látás” képességének kialakítása
- a tér, forma, szín képzetének gazdagítása
- ösztönzés a gyermekélmény és fantáziavilág szabad, képi önkifejezésére

Feladata

- kézügyesség fejlesztés
- a gyermekkor játékkészítő, és a népi kismesterségeket őrző technikák közvetítése. A kisebbségi nyelvet képviselő kétnyelvű művészekkel való kapcsolatteremtés
- a kisebbségi tárgyi műalkotásokat, az életmód kultúrát és szokásokat tükröző tárgyi emlékek gyűjtése
- a környező valóság megfigyelése
- a természeti szépségek észrevételének képességét kialakítani

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására törekszünk. Elhelyezésükről a kézműves sarokban gondoskodunk, ahol a hagyományos eszközökön kívül a szövőkeretek, a különböző fonalmunkákhoz használatos eszközök is helyet kapnak.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez megfelelő helyet biztosítunk, ahol a mozgó gyermekektől védve van az alkotók köre. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy a gyerekek kényelmesen elférjenek, és közel legyenek az eszközök. Az alkotó tevékenységhez olyan légkört teremtünk, amelyben a gyerekek szívesen bekapcsolódnak a munkába. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk, hogy a gyerekek addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyerekeknek. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, origamihoz, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez megteremtjük a feltételeket. Kétnyelvű művészekkel közös programokat készítünk és kivitelezünk. A vizuális tevékenységek lehetőségét egész nap biztosítjuk a gyerekek számára.

A vizuális tevékenységek tartalma

Lehetővé tesszük, hogy a gyerekek játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, illetve a partner óvodákban tett látogatás során kialakult mikro-csoportban valamint erdőképek formájában előforduló játékfajták. A gyerekeket az előkészített eszközök motiválják a tevékenységre.

Az óvodában használt tevékenységformák: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, a hagyományőrző díszítőművészet technikáival, művészetörző formáival bővülnek. Megjelennek a népi kismesterségeket bemutató elemek is.

Hagyományőrző elemek:

- a népi kismesterségek technikái
- a jeles napok, „jelkép-készítő” technikái

A kézimunka sorában előkerülnek a kézi szövés alapelemei: sodrások, fonások, szövések. A gyapjú anyaga szárazon, nedvesen – nemezelés – többféle technikát kínál. A méhviasz, a tojás -írókázás mellett batikolásra is alkalmas. Egy- egy szép hímzett terítő, a színes fonalak hímzés utánzására készítenek. Az agyagozásra ösztönzően hat, ha az elkészült alkotások a gyerekek kedvenc játékeszközei lesznek. A játékeszköz készítése technikáit a gyerekek utánzás után képesek elsajátítani: rongybaba vagy csutkababák, Käthe Kruse Puppe természeteszközök, pl.: napraforgósár-lovacska, sátrak, kunyhók, stb.

A jeles napi készülődések során a gyerekek részt vesznek az ünnephez kapcsolódó jelképek közös készítésében. Pl.: az adventi koszorú készítés, mézeskalács gyúrása, díszítése, a karácsonyi gyertyaöntés, a Luca-búza vetése, a farsangi maszk készítése, a húsvéti tojásfa díszítése, a májusfa szalagozás, pünkösdi koszorú készítés. (Lásd : Hagyományörzés)

Törekszünk a természetes anyagok beszerzésére, használatára:

- Termékek: kukorica, makk, gesztenye, csuhé, zöldségek, stb.
- Növények: nád, sás, gyékény, szalma, vessző, stb.
- Állati eredetűek: gyapjú, toll, méhviasz, bőr, stb.
- Textiliák, fonalak, spárgák, agyag, homok, kavics, üvegyöngy, stb.

A népi kismesterségek, tájházak, a népviseletek, a környezet megfigyeltetésével gazdagítják a hagyományos élményanyagot. A hagyományápoló tevékenységformák időrendben kapcsolódnak az „Évkör”-ben bemutatottakhoz, de gyakorlásra ezen időszakon kívül is lehetőséget nyújtunk.

A gyermekek az óvodában alkalmanként ovi-galériával ismerkedhetnek meg. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni az általuk készített, kiállított alkotásokat. Az ovi-galéria ízlésformáló, szemet gyönyörködtető.

A gyermek a vizuális technikák gyakorlása során minden alkalommal átéli az alkotás örömét, a sikerélmény pedig újabb alkotásra motiválja. Formálódik alkotó képzelete, ábrázolóképesége, önkifejezési módja.

A természet és a természetes anyagok sokrétű lehetőséget nyújtanak a manuális tevékenységek gyakorlására, és a finom-motorikus készségek fejlődéséhez, fejlesztéséhez is új terepet szolgáltatnak. Egyben hozzájárulnak a természettel való együttélés folyamatosságához. A természet látványa segíti a vizuális funkciók, azaz a szín-, forma-, alak-észlelés fejlődését.

A megerősítő légkörű környezetben a gyerek jókedvvel, szívesen alkot, cselekvései során fantáziája csiszolódik, amely hat értelmi képességeinek fejlődésére is. A gyermek képessé válik arra, hogy megfigyeléseit átértelmezze, azokat új kombinációban alkalmazza.

Alakul képszerű gondolkodása, fogalomalkotása konkretizálódik. Az elkészült tárgyak népi játékszerek tovább motiválják tevékenységüket, gazdagítják játékukat, növelik alkotó készségüket, miközben finom motorikus készségük fejlődik.

Munka jellegű tevékenységek

A néphagyományőrző életmód tevékenységei gazdagítják a gyerek cselekvési lehetőségeit. A természetközelségben a természetes anyagok használata során a rendszeresen visszatérő munkálatok ráébresztik a gyerekeket, hogy az emberi élet velejárója egy-egy adott cselekvéssor. A gyerek utánzási vágyából fakad, hogy a környezetében látott felnőtt munkacselekvéseket játékában utánozza. A hiányzó eszköz nem akadály, ezen a mássá változtatás vágya átrepíti, a cselekvésben mindenáron ki akarja magát próbálni. A gyerek a gyerekméretű, valóság-hű eszközökkel is „minta hű” cselekvést végez, játszik.

Ez a fajta cselekvés, ha rendszerességgel tér vissza, és az egyén, a környezet, a közösség javát szolgálja, munkajellegű tevékenységgé válik. Mozgatója a gyerek aktivitási vágya és a felnőtt megerősítő, dicsérő értékelése.

Célok, feladatok

- A gyerek sajátítsa el azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják,
- A hagyományőrző tevékenységek gyakorlásán keresztül a munkajellegű tevékenységek megszerettetése, az elvégzett munka megbecsülésére nevelés.
- A munkaerkölc, felelősségérzet alapozása, kitartásra nevelés: a gyermeket eljuttatni a célirányos kötelezettségvállalás befejező mozzanataig, belső tartásig, önállóságig.
- A gyermeki kíváncsiság, kipróbálási vágy sokrétű kielégítése, kezdeményező készségének formálása.

Az óvónővel kialakult érzelmi kapcsolat a megerősítés motivációja ösztönzi a gyereket a munkajellegű tevékenységek céltudatos végzésére.

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért illetve környezetükért végzik. A munkafolyamatok elvégzése során fontos a példamutatás, de emellett az önpróbálkozás segítése, támogatása is.

Munkajellegű tevékenységek tartalma

- önkiszolgálás (lásd: nevelési gondozási terv)
- közösségért végzett tevékenység

Munkajellegű, közösségért végzett tevékenységformák: a naposi munka, a mindennapi étellel kapcsolatos állandó – és alkalmoszerű munkák, növény gondozás.

A *naposság* vállalásában a jelkép nem csak a megbízást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá is teszi a tevékenységet, amire büszke, és örömmel, sikeresen teljesíti azt. A hagyományőrző cselekvések bővítik a naposi teendőket. Például a kerti szerszámok rendben tartása, a befőzésekhez, a sütésekhez szükséges eszközök előkészítése, öntözések, stb.

A *mindennapi étellel* kapcsolatos állandó – és alkalmoszerű munkákhoz tartoznak: az udvar – és teremrendezés, a játékjavítás-, tisztítás-, készítés, az egyéni megbízások, az üzenetek teljesítése, az ünnepi készülődés (ajándékkészítés, szobacsinosítás, díszítés), a házimunka jellegű tevékenységek (étkezések utáni seprés, sütés-főzés, ünnepek előtti nagytakarítás stb.). A növénygondozás munkálatai közben a gyerek megismerkedik egyes munkafolyamatokkal (ültetés, vetés, locsolás, kapálás stb.). Az óvoda udvarán kialakított veteményes-, virágoskert folyamatos munkát igényel ültetéstől – betakarításig.

A munkajellegű tevékenységek személyiségfejlesztő hatása

A felsorolt feladatok és munkafolyamatok elvégzése következtében a gyermek kiértékeli saját és mások munkáját. Kitartása a megkezdett tevékenység befejezésére való igénye, felelősségtudata alakul. Az együttműködés érzelmi élménye a közösség iránti igényét alapozza. Megtalálja a helyét a csoportban a közösség hasznos tagjává válik. A segítségnyújtás igénye, a másról való gondoskodás igénye alakul ki.

A néphagyományőrzés munkajellegű tevékenységeinek gyakorlása során a gyerek tapasztalatokat, jártasságokat szerez különböző európai kultúrákban. Az érzelmi hatások révén feladattudata, önértékelése, önbizalma fejlődik. A közösen végzett munka erősíti a baráti, az egymást segítő kapcsolatokat alakulását. A környezetében lévő felnőttek kedvvel végzett munkája mintául szolgál és egyben meghatározója a későbbi munkájukhoz való viszonyuknak.

A környezet esztétikája

Az esztétikai nevelés érzékszerveken, érzelmeken átható folyamat. A gyermek fogékonysága által minden őt körülvevő környezeti ingerre érzékenyen reagál. A gyermekre a közvetlen, valamint a távolabbi környezete hat, ill. az óvoda és a település maga. A gyerekek más-más esztétikai élményekkel érkezik. Az óvoda egyrészt kompenzáló szerepet tölt be, másrészt teljes megjelenésében alakítja az esztétikum iránti fogékonyságot.

Az óvodai környezetet a tagoltság, a nyíltság, az egyszerűség, a három kultúra jelképei, viseletei és a tágasság jellemzi. Fontos, a természetes anyagok, plasztikus felületek jelenléte. Az óvodát díszítő színes textíliák, tárgyak melegséget, harmóniát sugároznak a gyerekek számára. Egyes darabok a mesevilág, a használt nyelvek és a régió jellegzetes művészeti mintáit is bemutatják.

Ezeket a régi díszítő- és használati tárgyakat funkciójuk illetve stílusuk szerinti csoportosításban helyezük el, melyeket az óvónő felügyeletével a gyerekek is kipróbálhatnak, átérezve ezáltal a régen élt emberek életét, munkáját. Mindemellett lényeges, hogy az óvodát ne érezzük múzeumnak, az óvoda nevelési intézmény, amely igyekszik megteremteni az egyensúlyt a régi és a mai világ között, értékmegőrző, értékteremtő, értékközvetítő szerepe van.

Ünnepnapokon az egész óvoda „ünnepi ruhát ölt”. Esztétikai értékformáló hatást nyújt az óvónők, társak látványa és az összhangot tükröző feldíszített folyosók, csoportszobák. Az ünnepnapok másságából fakadó ünnepi viselet, ízlésformáló és hangulatfokozó élmény. A gyerek megtanulja, az új helyzetben a más öltözködést, más viselkedést, ez az élmény felkelti a kíváncsiságát a más kultúrák megismerésére, elfogadására. Erősíti az összetartozás élményét, növeli a gyerek igényét az esztétikus környezet kialakítására.

Óvodánk egészségre nevelési gondozási programjának személyiségfejlesztő hatása megnyilatkozik a használt nyelvek kultúráinak értékelésében, aktív részvételükben a környezet formálásában, melynek eredménye felelősségtudatuk kialakulása.

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés

A környezet és néphagyományőrzés

Az emberiség régebben szinte még együtt lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette. Tudása nem elvont tények, hanem gyakorlati tapasztalatok és a hozzájuk tapadt szokások, szertartások formájában őrződött meg.

A következő generációk jövője, léte függ attól, hogy milyen szemlélettel, értékrenddel, viselkedéskultúrával rendelkeznek, hogyan viszonyulnak természeti és társadalmi környezetükhöz. Ennek alakítása, megalapozása már kisgyermekkorban megkezdődhet.

A programunk tudatosan épít a

- gyerek életkori sajátosságaira
- az idegen nyelvek segítségével a természetben gyökerező és a néphagyományokat ápoló tevékenységek érzelmfokozó hatásaira
- többnyelvűség által kialakult nyíltságra, kíváncsiságra

A külső világ, azaz a környezet megismerése iránti vágy a gyermekben születése pillanatától működik. A gyermeki jellemzők, a rácsodálkozás, az erős közlési vágy, a kommunikációra való nyitottság, az érzelmi fogékonyság a természet szépségeire, az élőlények jelenségeire, a személyes kipróbálási vágy, az állandó tetterre kész cselekvőkészség, mind-mind kedvez a tevékenységeken keresztül történő tapasztalatszerzésnek.

A külső világ megismerése

- A természeti és a szűkebb lakókörnyezethez, a régióhoz való érzelmi viszonyulás alapozása, az élő és élettelen világ megismertetése, megszerettetése
- a gyermekben alakuljanak ki a környezet – harmonikus - viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok
- érzelmgazdagítás a természethez kapcsolódó hagyományőrző tevékenységekkel, határon átnyúló közös programok segítségével

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmaknak, tapasztalatoknak, ismereteknek is a birtokába jut és azokat a tevékenységeiben is alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképessége, fejlődik tér-sík és mennyiség szemlélete

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés folyamata sokrétű, a gyermek minden cselekvését áthatja. A programban a tapintásos ismeretszerzés lehetősége és tartalma bővül. Az óvodai gyakorlatban általánosan feldolgozásra kerülő témák mellett a néphagyomány-ápolás mindennapos, természethez kapcsolódó tevékenységei is megjelennek, mindhárom nyelven az uniós elvárásnak megfelelően óvodai szintre lebontva.

Környezetvédelem

Környezetünk megismerése mellett a környezet védelmére is fontosnak tartjuk felhívni a gyermekek figyelmét. Lehetőségeink szerint a mindennapi élet gyakorlatában, a személyes példamutatáson keresztül törekszünk a természet iránti empátia elmélyítésére, erősítésére. A gyerekek a sokrétű tevékenységek során megtapasztalják munkájuk eredményét, környezetükre való hatását.

Szorgalmazzuk a szelektív hulladékgyűjtést a csoportszobákon belül is. Szemeteskukáink funkciójuk szerint különböző színűek és fedelükön rajz jelzi a gyerekek számára a hulladékok pontos elhelyezésének módját. Ez a feladat a gyerekektől odafigyelést igényel, mindemellett jó játék is számukra, mely az óvodáskor végére teljesen természetessé válik.

A környezetvédelmi jeles napok (szeptember 23.- Takarítási világnap, június 5. – Környezetvédelmi világnap) és az ünnepek jó alkalmat adnak az óvoda épületének, udvarának, közvetlen környezetének rendbetételére, alakítására, a szülőkkel való közös munkára. A családok közreműködése (udvarrendezés, udvarijáték-készítés, lomb,toboz eltakarítás stb.) hozzásegíti a gyermekeket egy, az óvodához való másfajta érzelmi kötődéshez.

Óvodásaink fontos és becses feladatot vállalhatnak egy kis erdei forrás (pl.: Ferenc forrás) örökbefogadásával, annak rendszeres megtisztításával vagy az őszi és tavaszi békamentés alkalmával, melyet a Fertő-Hansági Nemzeti Parkkal való szerződéses együttműködés értelmében végzünk.

A környezet védelme, tisztántartása az emberiség közös célja. Az összefogás még nemesebbé teszi a munkát, ezért ezeket a komoly kihívást jelentő feladatokat egy közös projekt keretében szeretnénk megvalósítani az ausztriai testvéróvodáinkkal karöltve. Mindezek célja, hogy gyermekeinket már az Európai Unió szemlélet alapján neveljük, és rajtuk keresztül elérhetjük a felnőtt társadalmat, nagyszüleiket, szüleiket és testvéreiket is.

Óvodai kiskertünk öntözéséhez tartályokban gyűjtjük össze az esővizet. Veteményesünkben olyan zöldségfélét, fűszereket termesztünk, melyeket a gyermekek a mindennapi étkezés során elfogyaszthatnak. Ezek mellett helyet kapnak a gyógynövények és a népdalainkban előforduló kedves virágok is (gyöngyvirág, pünkösdi rózsa stb.).

A jó termés reményében a trágyázáshoz komposztot gyűjtünk a kert végében, az újrahasznosítás elmélete alapján. Ezt az elvet a csoportszobán belül is alkalmazzuk a tönkrement, megunt játékok, játékszerek esetében is, régiből újat „varácsolunk”.

Télen madáretetőinkben látjuk vendégül az éhes kismadarakat.

A növényeket – melyek a csoportszobában kapnak helyet – a gyermekekkel közösen gondozzuk, így megfigyelve azok fejlődését.

A természethez való kötődést és az élőlények megszerettetését szolgálják azok a valódi történetek is, amik a megfigyelések során elhangoznak, irodalmi, zenei alkotásokkal színesítve.

Az óvó és védő tevékenység eredményeként és az élővilág sokoldalú megfigyelésével a gyermekek emocionális alapon eljutnak annak belátásához, hogy az élőlényeket óvni, védeni kell. Ezáltal személyiségüket gazdagítva a természetszeretet szükségletként jelentkezik majd náluk.

Környezeti nevelés és néphagyomány-ápolás

A gyermekek az óvodás korban környezetük fényképezői – utánzóik. Az óvodában a szülői házban, a környezetükben átélt élmények mélyen beléjük épülnek és meghatározzák személyiségük kialakulását.

A gyermekek nevelése korábban több generáció együttéléséből adódóan nem csak a szülők feladata volt. A nagyszülők, dédnagyszülők a saját gyermekkorukban játszott játékok továbbadásával nemcsak élvezettel szórakoztatták, tanítták unokáikat, hanem egyben lehetővé tették ezeknek a játékoknak a fennmaradását, továbbélését is. Ebben a vonatkozásban joggal mondhatjuk, hogy hagyományőrzést is végeztek. A gyermekeknek a természettel való szorosabb kapcsolata lehetővé tette a természet adta értékek, események megismerését, észlelték azok hatását, kapcsolatát, determinációját mindennapi életükre és az összefüggéseket a kialakult hagyományokkal.

Az óvodai családi légkörű, rugalmas életrend alkalmas arra, hogy a hagyományőrzést a mindennapi nevelés keretein belül folytassa. A régen feledésbe merült, vagy éppen a mai generációk számára már ismeretlen játékok, népszokások, néphagyományok hagyományőrző tevékenységek, játékeszköz készítése felelevenítésre kerülnek integrálva a folyamatba gyermekek szüleit, nagyszüleit is .

Célja

- a közvetlen és tágabb környezet felfedezése
- a gyermek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása
- a természeti – emberi - tárgyi világ értékeinek közvetítése, védelme
- matematika tartalmú tapasztalatok szerzése

Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak. Óvodai tevékenységeink során ezt a kapcsolatot szeretnénk erősíteni. A gyerekek tapasztalatokat szereznek a növények, állatok életéről, az ezekhez kapcsolódó emberi munkálatokról, az évszázadok részéről. Ez a tapasztalat évszakonként más és más, de évről évre visszatérő. Ez a szabályszerűség erősíti a gyermekek hovatartozását, biztonságérzetét.

Megfigyeljük az évszakok jellegzetes szépségét, színeit, növényeit, jelenségeit, időjárását. Nagy hangsúlyt fektetünk a rendszeres sétákra és kirándulásokra, melyek során a gyerekek bensőségebb viszonyba kerülnek a természettel. A kirándulások célja a növényekkel és állatokkal történő, élményt adó, közvetlen kapcsolatteremtés (pl.: Soproni erdő, Egyetemi botanikus kert, Fertő-Hansági Nemzeti Park, Brand -major, állatkert, Vadon-lovaspark stb.). A séták során rengeteg „kincset” gyűjtünk: terméseket, kavicsokat, leveleket, tollakat, melyeket minden alkalom után egy közös élménykönyvbe rendezünk össze a gyerekek történeteivel, magyarázataival, élményeivel kiegészítve.

Kertünkben kipróbálhatják a kertészkedést, annak fortélyait és a hagyományos népi kerti munkálatokat és munkafolyamatokat (pl.: palántanevelés, őszi szőlőszüret, préselés, mustkészítés stb.). A gyermekek egyszerű kísérleteket végezhetnek növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal (pl.: hóolvadás, földgigiliszta-farm, katicabogár-altatás).

A környező valósággal való ismerkedés során a gyermekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Minden tevékenységükben megjelenik a matematika pl.: játékokban párosítanak (csésze-csészéalj, ló-lovas, stb.), halmazokat képeznek (baromfiudvar benépesítése, játékválogatás, stb.). Ismerkednek a mennyiségekkel pl.: terítéskor a napos munka során, társasjátékok játszásakor. Összehasonlító méréseket végeznek (pl.: Ki ugrott nagyobb? Kinek nehezebb a hátizsákja? stb.), sorba rendezik egymást, tárgyakat adott tulajdonságok, szabályosságok szerint. A geometria világából tapasztalatokat szereznek síkbeli, térbeli alakzatokról pl.: különféle építések során, papírnírás, Puzzle kirakások alkalmával stb. Az óvodás gyermek önkiszolgáló

tevékenysége során is felbukkan a matematika. Öltözködés közben a félresikerült gombolkozás, fűzés, az összecserélt cipő, a fordítva felvett nadrág, pulóver ráirányítja a gyermek figyelmét a jobb -bal, elől -hátra különbözőségére, a szimmetrikus párok egyformaságaira. A tisztálkodás, a fogmosás, a fésülködés a tükör előtti test szimmetriájának átélésével, a hosszabb-rövidebb, alacsonyabb-magasabb, stb. összehasonlításával is együtt jár. A terítés, a közös étkezés során kifejlődik a gyermek becslő-, ítéliképessége, az étkezés esztétikája, az egyenlő részekre osztásról is sok tapasztalatot szerezhetnek.

A gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének fejlesztése (matematikai alapkészség kialakítása) a játékos tevékenységek, és mozgásos-érzékszervi tapasztalatok segítségével történik.

A komplexitásra törekedve mesékkel versekkel, dalokkal, népi játékokkal színesítjük, tesszük játékosá az ismeretszerzést.

A külső világ megismerésére nevelés meghatározó a gyerekek képességeinek fejlesztésében, elsősorban az alábbi területeken: tapasztalás, emlékezés, megértés, konstruálás, ítéliképesség.

A gyermekek megismerhetik a felnőttek munkáját, a régió jellemző munkaterületeit, sőt a határon átnyúló program keretében (szőlőtermelés, szüret) csoportosan is ellátogathatnak többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A városon belül történő séták folyamán a gyerekek gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, ismereteket szereznek a közlekedési eszközökről és azok használatáról. Ellátogatunk középületekbe, múzeumokba, színházba, moziba, kiállítótermekbe, építkezéshez, vasútállomásra, piacra, stb.. A valós élethelyzetek alkalmával természetes módon erősítjük a gyerekek helyes megnyilatkozásait, úgy mint köszönés, bemutatkozás, kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés a használt nyelveken.

Tágabb világunk megismerésére könyvekből, természetfilmekből és ismeretterjesztő rajzfilmekben keresztül adunk lehetőséget a gyerekeknek a magyar és az idegennyelv médiavilágából.

A felsorolt lehetőségek, tevékenységek által a gyerekek egyrészt megismerkednek a „külső” világgal, másrészt szert tesznek arra az érzelmi kötődésre, amelyet felnőve a szülőföld szeretetként fogalmaznak meg. A néphagyományörzésből és a természetközelségből fakadó élmények eljuttatják a gyereket a természettel való együttélés harmóniájához és a hagyomány, a másság tiszteletéhez.

Az óvodai élet szervezeti felépítése

Az alternatív óvodaprogram sajátossága, hogy újszerű kapcsolatrendszer alakul ki az óvodán belül, a nevelőtestület és a többi munkatárs között. Ugyancsak újszerű és közvetlen kapcsolat valósul meg az óvoda és a családok között. Ez a belső és külső kapcsolatrendszer is a program egyik életetője, közösségteremtő feladata.

Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek szellemi, testi, lelki, nyelvi, szociális és individuális fejlesztése szeretettel, türelemmel kísérve gyarapodásukat.

A csoportnapló elkészítése –az általa képviselt nyelven- az aktuális foglalkozási tartalmak közös előkészítése heti rendszerességgel, minőségi igénnyel az új tartalmak adaptálása írásbeli dokumentuma munkájuknak. Óvodánkban folyó egyedi, innovatív munka kíváncsi, lelkes hozzáállást feltételez. Továbbképzéseken való részvétel, csoportszellem alakítása, ápolása, szülők aktiválása, kritikák udvarias, őszinte megfogalmazása, határidők betartása.

Szülői Fórumokon, ünnepeken részvétel.

A pedagógusok munkaidejének szabályozása

Az aktuális törvény szerint heti 32 óra a csoportban, heti 2 óra délután szakmai, nyelvi egyeztetés, heti 2 óra adminisztrációs/óvodavezetői feladatokra az óvodában. Heti 4 óra felkészülés választott helyen.

Működő vezetési modell

Az óvoda élén az óvodavezetői team áll. A feladat felosztási terv (lásd SZMSZ) tartalmazza a működéséért, szakmai és adminisztrációs feladatok elvégzéséért felelős személyeket. A többnyelvűség koordinálását, fejlesztését a team végzi, megvalósulását a kuratórium elnöke ellenőrzi.

A továbbképzésekről helyben és határon túl a fenntartó gondoskodik.

Nevelőtestület és a többi munkatárs

A program többször hangsúlyosan érinti az óvónői minta szerepét, és utal a többi óvodai dolgozó hozzáállására is.

Minden résztvevő a közös célnak egy részét valósítja meg, de nem hierarchikus formában. Az óvodai munka tartalmi és szervezési kérdéseiben egy fórum dönt, melynek minden munkatárs és a kuratórium is tagja, és a szülők is részt vesznek benne. A fenntartó képviseli a külvilág felé az óvodát. Az óvodai testület az európai pedagógia alkalmazása segítségével egy sajátos arculatot alakít ki, melynek léggömbje az elfogadás, a megértés, a közös probléma megoldás, egymás segítése és a szeretet alapul. A többnyelvűség és a hagyomány – környezet ápoló tevékenység- összekovácsolja a közösséget, hivatástudatot és igényes munkát követel.

Az együttműködés folyamatában, az egymásra figyelés és a nevelőmunkához való viszonyulás minőségi változáson megy át. Az óvodai dolgozók egy folyamat részeivé válnak, ahol mindenkinek megvan a maga feladata. A többnyelvűség és a hagyományőrzés által meghatározott, az évről évre visszatérő szokások, jeles napok, a gyerekeket körülvevő felnőttekben is elindítják a várakozás örömeit, izgalmát, ami a gyerekek érzelmi tápláléka.

Régió, óvoda, család

Az óvoda, a régió és a család kapcsolatrendszerében a program új lehetőségeket tár fel. Az óvoda a néphagyományörzés és az értékteremtés kezdeményezőjeként újraéleszti a népet, az adott közösség, régió hagyományait, egyben új megvilágításba helyezi a közvetlen környezet biztonságadó szerepét. Úgy igyekeznek megteremteni az egyensúlyt, hogy kiegészítik és gazdagítják egymást.

Az óvodában folyó hagyományápolás hatására a családoknál olyan szokások jelennek meg, amelyek életmódjukban szemléletváltást igényelnek. A gyerek az együttlétekből a család-óvoda egymáshoz tartozása által, az együvé tartozás örömét kapja örökül. A családok aktív részvétele során kiderül, minden emberben él a derűs együttlétek, a közös játékok iránti igény. A múlt felkutatásával és közös éltetésével együtt vállnak az alkotás részeseivé. Az óvoda és a család kapcsolatát egymás támogatása, folyamatos információ-csere jellemzi, tiszteletben tartva a gyermek, a szülő, az óvónő személyi jogait.

Az együttnevelés célja, feladatai

A szemléletmód átalakulásából, mely a többnyelvű hagyományörző tevékenységrendszerből fakad, változik a szülői fórumok minősége, formája és tartalma.

Az új szülők a tájékoztató szülői fórumon informálódnak az óvodai környezetről, megismerik az óvoda nevelési programját.

A szülők a számukra készített és egyénileg átvett írásos házirendből megismerik az óvodában folyó nevelési és működési rendszert. A tájékoztató az óvodában honos hangvételt tükrözi. Fontos a bizalomkeltő, együttműködésre serkentő stílus. A gyerek beszoktatási és elfogadási folyamatában is ez valósul meg.

Az évnyitón a hagyományos óvodai szokásrend, a nevelési célok bemutatása mellett hangsúlyos szerepet kap az óvoda családdal együttnevelő hagyományainak bemutatása. Fontos az értekezlet légköre, ami közvetlenséget, egymásra figyelmet áraszt. Az elfogadó, bizalomteli légkör oldja a kezdeti természetes feszültséget. Ezt a „vendégváró falatok”, és a körben ülés is segíti.

Jó kezdeményezés az ismerkedő szülői értekezlet, ahol a régi és új családok kötetlen módon, közös programokkal egybekötve ismerkednek, beszélgetnek. A régebben járó szülők az óvoda hagyományörző tevékenységéről átadják tapasztalataikat, elmondják élményeiket.

A speciális témájú szülői értekezletek segítő szándékkal szerveződnek. A szakemberek ismeretnyújtó tájékoztatói (logopédus, pszichológus, gyermekorvos, stb.) gyermekközpontúak, és egyéni fejlesztést segítők, melyet egy-egy szülő hiteles tapasztalat átadása egészít ki.

Az év folyamán, főleg a téli, tavaszi ünnepkörben a népszokásokkal kapcsolatos közös barkácsolásokon mindig nagyszámú érdeklődőre lehet számítani. Ezek a kézműves délutánokkal egybekötve igazán hatékonyak.

Az óvoda a szülők részére mindig nyitott. A szervezett nyílt napok látogatottsága a rendszerességgel fokozható. Ha a szülő nem merev nézője a nevelési folyamatnak, hanem gyermekével együtt tevékenykedik, megéri és megérti az óvónő nevelési törekvéseit.

A kapcsolattartás legszemélyesebb formája a fogadóóra. Ez lehetőséget ad arra, hogy az óvónő és szülő (szülőpárok) kölcsönös bizalommal, nyíltsággal beszélgessenek a gyermek fejlődésével kapcsolatos tapasztalatokról. Fontos, hogy az óvónő elfogadó viselkedésével befolyásolja a beszélgetést, megteremti az együttnevelés „gyermekben gondolkodás” távlati lehetőségeit. Kiindulópontnak tekinti, hogy a szülő jót akar gyermekének.

A Szülői Fórum a szülők közösségét képviselő, összefogó szervezet. Hatékony szerepe van az óvoda és családok kapcsolattartási rendszerében, ha olyan szülők töltik be a tisztségeket, akik elfogadják az óvoda nevelési koncepcióját és érzik, hogy az óvoda valóban igényt tart az együttműködésre. Fontos a fenntartó, az intézményvezető és az óvónők folyamatos kapcsolattartó szerepe. Az éves munkatervben közösen megfogalmazott, rögzített feladatok megvalósítása által válik élővé a kapcsolat. Az együttműködés tartalmi formáit sajátossá teszik a közösen végzett többnyelvű, környezetvédő, néphagyomány-ápoló tevékenységek.

Gyermekvédelmi munka

Feladatok

- a gyermek fejlődését veszélyeztető okok feltárása
- a káros hatások megelőzése és ellensúlyozása

Óvodánk közreműködik a „figyelő szolgáltatásban“

- | | |
|----------------------|--|
| - ellenőrzi | a rendszeres óvodába járást, |
| - segíti | a támogatásra szoruló gyermekeket |
| - figyelembe veszi | a szülők nyitvatartási igényét |
| - kapcsolatot teremt | a gyermekjóléti szolgálattal |
| - gondoskodik | az iskolai életmódra való felkészítésről |

Az együttműködést gazdagító tevékenységek

- családokkal közös tájmegismerő, hagyományápoló ismereteket nyújtó és erdei termésgyűjtő kirándulások.
- környezet- illetve erdőtisztító munkálatok, fa vagy bokorültetés a szülőkkel együtt. Ez szép hagyománnyá tehető, ha a Föld , a Fák napjához kapcsolódik. A Madarak napját madáritató készítéssel lehet emlékezetessé tenni.
- alkotó, kézműves és játszódélutánok, ahol megismerkedhetnek a népi kismesterségek technikáival, népi mozgásos játékokkal.
- jeles napokat előkészítő esték. A szülők, nagyszülők részesei lehetnek az ünnepi készülődés folyamatának, megismerhetik, vagy autentikus személyként közvetítik az ünnephez, a különböző kultúrákhoz, az idegen nyelvekhez kapcsolódó szokások tartalmát. A közös készülődési folyamat nemcsak a gyermekek ünnepnapjával, hanem egy közös hagyományörző ünnepi estével is zárulhat (szülők, óvónők).
- a régiók szokásaiból, és a mesterségekből az óvodában is megjeleníthető egy-egy elem főleg, ha a bemutatására van vállalkozó szülő, vagy nagyszülő
- apák és nagyfiúk májusfa állítása az óvoda kapujában vagy udvarán.
- egy-egy szombaton a családi sport délelőttök, az együttlétek alkalmat teremtenek a népi sportjátékok gyakorlására is. Téli időszakban közös szánkótúra, kirándulás is beiktatható.
- tájházak látogatása, ismerkedés népi mesterségekkel, stb.

Összegzés

Az óvodában létező hagyományos kapcsolattartási formákat a programból fakadó tartalmi sajátosságok gazdagítják, egyben hatnak a családok szemléletmódjára. A közös együttlétek felébresztik az otthoni kipróbálás vágyát, egyre több család életmódjában évről-évre visszatérően jelennek meg a készülődés, az ünneplés óvodában látott elemei. A külsőségek megjelenítésén túl erősödik érdeklődésük a múlt és az idegen nyelv hagyományai, kulturális háttere iránt. Az egymás felé fordulás, az egymásra figyelés új emberi kapcsolatokat teremt, barátságok szövődnek nemcsak a gyerekek, hanem a családok között is. A közös együttlétek érzelmi többletet jelentenek a résztvevő felnőtteknek, gyerekeknek, mindenki kölcsönösen tanul, „gazdagabbá” válik.

Egyéb partnerkapcsolatok

Óvodánk kapcsolatot tart a kisebbségi szervezetekkel, egyesületekkel, önkormányzatokkal. A többnyelvű környezeti nevelés határon átnyúló ápolása lehetővé teszi egyedi kapcsolatok kialakítását úgy az óvónők, mint a szülők és gyermekek között.

Az együttműködés nélkülözhetetlen eleme „Patenschaft” –ok kialakítása. Minden iskolás gyermek támogat egy óvodást, amikor lehetőség nyílik rá, segít neki és figyel rá a szünetben, étkezéskor, az udvaron, stb. Megszűnik az óvoda, iskola közötti törés, hiszen az iskolai oktatás a gyerekek által ismert épületben és légkörben folytatódik, ismerve tudásszintjüket és képességüket. Időszakonként meghívott alkotó művészek tartózkodásuk ideje alatt részt vesznek az óvoda művészeti nevelésében.

A városban működő Testvériség német nemzetiségi és a környék horvát táncegyütteseivel való kapcsolat műveltséggazdagító és hagyományörző lehetőségeket rejt magában.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

Óvodánk 2006. szeptemberében kezdte meg működését.

Az innovatív program alkalmazásának szabályai

A program ötletgazdája Emöke von Puttkamer . Óvodánkon kívül még senki sem alkalmazza ezt a módszert..A Gothe Intézettel közösen bemutatásra kerül a magyar főiskolákon Emöke von Puttkamer által finanszírozott projekt keretében.

A szervezési, működési rend

Nyitvatartási idő

A program a helyi igényeknek megfelelő hagyományos nyitvatartási, illetve félnapos nyitvatartási időben egyaránt szervezhető.

A napirend

Folyamatos, kétnyelvű, az egyes tevékenységformák a játékba ágyazottan szerveződnek. A gondozási teendők időtartama (a mosdóban, az öltözőben, az udvaron, a déli étkezések és a pihenés idején, stb.) a gyerekek tempójához, igényéhez igazodik. A többi tevékenységforma megválasztásának időpontját a gyerekek életkora, a csoport és a helyi sajátosságok, valamint az "Évkör" tevékenységrendszere határozzák meg.

A heti rendben

- magyar,német,horvát nyelvi speciális foglalkozás
- a mozgásfoglalkozások
- a környezetmegismerő túrák
- az ünnepek előkészítése
- a délutáni egyéni „nyelvfürdők”
- csoportos vallási foglalkozások
- foglalkozások számítógéppel –Schlaumäuse Programm

Személyi és tárgyi feltételek

Tárgyi feltételek

A többnyelvű óvodai foglalkozások a gyermekek biztonságát szolgáló épületben valósulnak meg. A csoportszobákban a gyermekek méreteinek megfelelő berendezési tárgyak is támogatják a gondosan megtervezett, az individuuum igényeit figyelembe vevő foglalkozásokat. Részletes leírás az "Egészséges környezet" című fejezetben található.

A három kultúra sarok tükrözi a régióban élő három nemzetiség tárgyi emlékeit.

Bábszínházunkban speciális előadásokon ismertetjük meg a gyermekekkel a régiós kultúrát. Számítógépes helyiségünkben bevezetjük a gyermekeket a médiák egészséges használatának világába, azok integrálását a foglalkozásokba és egyben ezzel is támogatjuk a német nyelvelsajátítást.

Az udvar teret ad a játék, az egészséges életmód, a hagyományápolás, a környezetvédelem tevékenységeihez. (Lásd: Egészséges környezet).

Személyi feltételek

A Puttkamer-Szathmáry Alternatív Óvodaprogramot adaptáló intézmények által foglalkoztatott pedagógusok számára a következő feltételek szükségesek:

- felsőfokú óvodapedagógus végzettség;
- az óvodában alkalmazott idegen nyelvekből közép-, illetve felsőfokú nyelvvizsga;
- mindegyik nyelvet egy másik óvodapedagógus képvisel „megszemélyesít”.
- a komplex óvodai foglalkozások feltétele a minden élethelyzetben használható idegen nyelvi beszédképesség

A szomszédos ország nyelvét használó nemzetiségi kulturális háttérrel rendelkező óvodapedagógus, végzettségével mentesül a felsőfokú nyelvvizsga kötelezettség alól.

A háromnyelvűség ideális megvalósítása - a szomszédos országokkal való kooperációval - innovatívan járul hozzá az európai átjárhatóság építéséhez.

Az óvodai foglalkozásokat három különböző nyelvű óvodapedagógus vezeti, ugyan abban a témakörben. Új témát a magyar nyelv kezdi, biztosítva az értéshez szükséges alapszóincset., amire ráépül a következő nyelv vizuális kísérettel pl.(u.a a mesekönyv,vagy játék..hallja és látja) később hasonlóan belép a harmadik nyelv is..Az idegen nyelv bábbal is helyettesíthető.Az idegen nyelvet használó óvónő feladata a szellemi és tárgyi kutúra, hagyományok továbbörökítése. Foglalkozásait idegen nyelven tartja, amit folyamatosan minden élethelyzetben használ.(Lásd: Idegen nyelvű nevelés.)

A program alkalmazható az óvodában és az általános iskola alsó tagozatában.

Az óvodapedagógusok önképzés útján pedagógiai ismereteiket folyamatosan bővítik. Az intézmény további profiljába tartozik a továbbképzés a korai többnyelvűség témakörében, (óvodában és az iskola 1-4. osztályában) melyet az 1999 -ben Emőke v. Puttkamer által benyújtott és akkreditált továbbképzések szervezésével valósul meg. A továbbképzőn résztvevő kollégákkal folytatott tapasztalatcserek, valamint óvodánk "hospitáló óvodává" alakuló státusza révén folyamatos önképzési szintérré válik, és izgalmas "újító beszélgetésekre" nyújt alkalmat az előadókkal is.

Az óvodapedagógusok rendszeresen bővítik a nyelvi, néprajzi, elméleti ismereteiket, gyakorlati úton is (pl. népi kismesterségeket gyakorló tanfolyamokon való részvétel, német, horvát nyelvű óvodákban tapasztalatcsere , határon túl) is.

A dolgozók munkájukat munkaköri leírás alapján végzik.

Az óvodai élet megszervezése

A program sajátossága, hogy a tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását. Ám a fordítottja is igaz. A nevelési évben végigvonuló hagyományörző tevékenységrendszer egyeztetett tervezést kíván. Az óvoda sajátosságai és törekvései alapján kialakított helyi "Évkör" az éves tervezést áttekinthetővé teszi. Ebből kitűnik, hogy a testület mit, és mennyit, kíván beépíteni a többnyelvű hagyományörző tevékenységekből. Az évről évre visszatérő jeles napok, kisebbségi ünnepek rendje segíti óvodánk hagyományteremtését.

A tevékenységformák további tervezését az óvónő módszertani szabadsága határozza meg. Amennyiben a testület azonos tervezési módot, például heti vagy kétheti ütemtervet fogad el, egymás segítése lehetővé válik.

A többnyelvű, hagyományörző családokkal együttnevelő folyamat megkívánja az óvodai munkatársak összehangolt, belső szokásrendjét. Ehhez a működési szabályzat mellett, egy a gyerekekre és az óvodai dolgozókra vonatkozó szokásrend írásos összeállítása is ajánlatos.

A nemzeti kultúrát közvetítő autentikus személyekkel, a családokkal való kapcsolatfelvételt és együttműködést segíti a megnyerő hangvételű tájékoztató.

Folyamatos ellenőrzés, értékelés

Az összehangolás az intézményen belül rendszeres információáramlást kíván. Az igényeknek megfelelő sűrűségű pedagógiai megbeszéléseken lehetőség nyílik az eltelt időszak kritikus értékelésére, és az elkövetkező teendők egyeztetésére. A kuratóriumi elnök az egyéni, óvodai párokban, teambeli megbeszélések során, a FORUMOK nyílt légkörében követni és ellenőrizni tudja az óvónők pedagógiai, nyelvi és néprajzi felkészültségének szintjét is. Az egymást segítő ellenőrzés hozzájárul a nyelvelsajátítás, a hagyományápoló tevékenységek, a környezeti nevelés egyensúlyának megteremtéséhez. A beszoktatás időszakában a segítő ellenőrzés különösen fontos. A további ellenőrzés kritériuma a rendszeresség, a visszajelzés és a továbbfejlesztő, értékelő megbeszélés.

Az ellenőrzési folyamat a csoportok neveltségi, a gyerekek egyéni fejlettségi szintjére, iskola érettségére és nyelvi fejlődésére is irányul. A program életrendjéből fakad, hogy a tevékenységek integrálódtak. Ebben a rendszerben a gyerek fejlődésének, fejlesztésének folyamatos egyéni követése indokolt. A gyermekek megismeréséhez a családi környezet feltérképezése, egy reális anamnézis készítése hasznos lehet. Az óvodába lépéstől a nyelvi, a tevékenységformákban elért fejlettségi szintek nyomon követése és rögzítése-gyermekenként- számítógépen történik. Ez az egyéni és nyelvi fejlesztés támpontja.

Az intézményvezető értékelő munkáját segíti, ha a szülői értekezleteken, a családi - óvodai programokon, jeles napokon rendszeresen és aktívan részt vesz. Így a program megvalósításának nemcsak irányítója, hanem hiteles éltetője is.

A nevelési program megfelelésének vizsgálata folyamatos, esetleges módosítása a FORUMON történik.

Az óvoda erőforrásai

Az óvoda működését az állami normatív támogatáson kívül segíti az **ELBE** v.Puttkamer-Szathmáry Többnyelvű Képzési és Kultúrális Közhasznú Alapítvány, valamint jólelkű szponzorok.

Összegzés

A komoly hivatástudattal rendelkező óvónők, a szeretetteljes, harmonikus légkör a hatékony működési rend, a sajátos tervezés, a folyamatos segítő ellenőrzés hozzájárul a Puttkamer Szathmáry Alternatív Óvodaprogram többnyelvű hagyományőrző nevelésének megvalósulásához, a gyermeki személyiség pozitív kiteljesedéséhez. Ez az óvodaprogram szemléletmód váltást igényel, és az óvodai testület sajátos arculatát alakítja ki.

Az óvodánk által gyakorolt korai többnyelvűségnek a nyelvek kultúrájába beágyazott közvetítése egy interkulturális képzés palántájának gyökere.

Szakmai elismerések:

**2017.július 27. Elismerő Oklevél ELTE PPK Neveléstudományi Intézet
„Oktatási innováció Magyarországon “megrendezett
konferencián**

**2018. április 26. A Puttkamer Szathmáry Alternatív Óvodaprogramot az Emberi
Erőforrások Minisztériuma 15333-4/2018/KOZNEVSTRAT
iktatószámom jóváhagyta**

**2020.július Európai Nyelvi Díj 2020.,amit minden országban egy intézmény
kaphat meg**

Felhasznált irodalom

Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény.

2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról

Az óvodai nevelés országos alapprogramja
363/2012. (XII.17.) kormányrendelet

20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

Faust Dezsőné: Néphagyományőrző Óvodai Program
Gödöllő 1997.

Arbeitsfeld Kindergarten : Planung, Praxis - Gestaltung, Teamarbeit
Reihe Deutsches Jugendinstitut
Juventa 1986.

Francz J. Mönks Alphons-M.-P. Koners : Fejlődés lélektan
Pedagógiai pszichológia I.
Budapest 1998.

Mérey F.W. Binet Ágnes: Gyermeklélektan
Budapest, 1993. Gondolat

Steven Pinker : A nyelvi ösztön
Hogyan hozza létre az elme a nyelvet
Typotex 1999

Werner Holzer - Ulrike Pröll : Mit Sprachen Leben
Praxis der Mehrsprachigkeit
Drava Klagenfurt = Celovec 1994

Bartha Csilla: A kétnyelvűség alapkérdései
Nemzeti Tankönyvkiadó 1999.

Göncz Lajos : A kétnyelvűség pszichológiája
 Fórum/ Újvidék 1985.

Tátrai Zsuzsa, Molnár Erika: Jeles napok ünnepi szokások
Planétás Kiadó
Budapest, 1997.

Lázár Katalin: Népi Játékok
Planétás Kiadó
Budapest 1997.

Dömötör Tekla : Magyar Népszokások
6. kötet., Népzene néptánc, népi játékok
7. kötet., Népszokások, néphit, népi vallásosság

Az óvodai horvát nyelvű oktatás kiadásai:
A "HKD" Gradistyei Horváth Kulturális Egyesület - Eisenstadt

Csaba Horváth Kazaliski Komadi I. na gradiscansko horvatskom jeziku
Etnikum 1997.

Drvo-Prankovic Drvo Nasred Podravine
Budapest 1986.

Fortas Leventéné: Avanture lopte Lole
Tri leptiri három nyelvű, magyar, német, horvát gyűjtemény óvodásoknak
Kópháza, Koljnof Hildebrand KFT 1996.

Marica Rozica Gyermekek dalok, mondókák Kópházáról
Kópháza, 2001.

Monika Jäger-Manz :Deutschförderung durch literarische Werke im Kindesalter
Bajapress Nyomda, 2014.

Monika Jäger-Manz: Ich sag dir was
Arculat nyomda Kft. 1996.

Róza Mammel: Komm, wir spielen Katz und Maus
Budapest MKM 1996.

Manherz Károly: Vadalma, vadalma magva de keserű!
Magyarországi németek népköltészete
ELTE Germanisztikai Intézet 1995

Dr. Annamária Zelényi: Wo man Deutsch Spricht: Landeskunde einmalanderes
AULA GmbH Budapest 1994

Prof. Dr. Hennig Wode : Bilinguale Kindergärten
Wieso - weshalb - warum?
Vortag 1999. Sopron

Susanne Stöcklin-Meier : Sprechen und Spielen
Ottó Maier Verlag Ravensburger 1975.

Alfred Baur: Sprachspiele
J. CH. Melinger Verlag Stuttgart 1991

R. Portmann / E. Schneider : Spiele zur Entspannung und Konzentration
Don Bosco Verlag 1986.

Kovátsné Németh Mária: Erdőpedagógia
Győr, 1998.

Könczey Réka és Nagy Andrea: Zöldköznapi kalauz
Föld Napja Alapítvány 1992.

Zöldbetűs ünnepeink
Süni Egyesület 1998

A megértés hídjai
Süni Egyesület 1998.

Hermann Gschwendtner : Kinder spielen mit Orff-Instrumenten
Don Bosco Verlag 1978.

Török Béla: Zenehallgatás az óvodában
Ediho-Muzsika Budapest

Ranschburg Jenő : Szeretet, erkölcs, autonómia
Budapest 1993.

Bruno Bettelheim : Az elég jó szülő, A mese Büvölete
Budapest Gondolat 1994.

Dr.Thomas Gordon : Tanítsd gyermekedet önfegyelemre
Stúdium Effektíve 1994.